

20101402843

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИ

Се прогласува Законот за квалитетот на земјоделските производи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 октомври 2010 година.

Бр. 07-4248/1
15 октомври 2010 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН ЗА КВАЛИТЕТОТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 (Содржина на Законот)

Со овој закон се уредуваат пазарите на земјоделските производи, стандардите за квалитет, класификацијата, означувањето на квалитетот и информативниот систем за житарици и ориз, храна за животни, свежо овошје и зеленчук, јајца и месо од живина, говедско месо, свинско месо, овчо и козјо месо, млеко и млечни производи, производи од пчели, заштитата на земјоделски и прехранбени производи со географски назив и ознака за гарантиран традиционален специјалитет, контролата и надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон.

Член 2 (Поими)

Одделни поими и изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Земјоделски производ“ е физички резултат од земјоделското производство (примарен земјоделски производ). Во земјоделски производи, во смисла на овој закон, спаѓаат производите од Анексот 1 на Договорот за формирање на Европската унија, освен риби и рибни производи;

2. „Маркетинг“ значи поседување на земјоделски производи наменети за продажба, вклучително и понудување за продажба, складирање, пакување, обележување, доставување и секоја друга форма на трансфер на земјоделските производи;

3. „Оператор“ е производител и секое друго правно или физичко лице вклучено во маркетинг на земјоделски производи;

4. „Квалитет на земјоделски производ“ е збир од карактеристики на земјоделскиот производ кој ги исполнува најмалку минималните барања(стандарди) за квалитет утврдени за секој земјоделски производ поединечно;

5. „Краен потрошувач“ е потрошувач на земјоделски производи кој истите ги користи исклучиво за директна хумана исхрана;

6. „Прехранбена индустрија“ е правно лице кое произведува земјоделски производи или производи базирани на земјоделски производи наменети за директна хумана исхрана, со исклучок на големи кетеринг сервиси;

7. „Непрехранбена индустрија“ е правно лице кое произведува земјоделски производи или производи базирани на земјоделски производи кои не се наменети за хумана исхрана;

8. „Слободна продажба“ е понуда за продажба на мало на земјоделски производи кои не се пакувани до крајниот потрошувач;

9. „Серија“ е збир на спакувани или непакувани земјоделски производи од ист вид, тип или класа, од една и иста производна единица или центар за пакување, ист произведен циклус, метод на одгледување или производство, со ист максимален рок на траење и/или дата на пакување;

10. „Складирање“ е депонирање и чување на кој било производ од растение или производ од растително потекло;

11. „Храна за животни“ е секоја супстанца или производ, вклучително и адитивите за храната за животни, преработена, делумно преработена или непреработена, а наменета за исхрана на животните;

12. „Квалитет на храната за животни“ подразбира вкупни својства на храната за животни - органолептички својства и хранлива вредност која придонесува за нејзината способност за да ги задоволи основните потреби во исхраната за животни;

13. „Ставање во промет“ е поседување на земјоделски производи или преработки поради продажба, вклучително и понудата за продажба или секој друг облик на пренос, без разлика на тоа дали е бесплатен или не, како и продажба, дистрибуција и други облици на пренос како такви;

14. „Суровина/компонента“ е основен материјал кој се користи за изработка и доработка на готов производ;

15. „Преработка“ е секоја постапка која суштински го менува почетниот -основниот производ;

16. „Службена контрола“ е контролата што Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство ја спроведува за потврдување на усогласеноста со прописите за квалитет на земјоделски производи;

17. „Јајца“ се јајца во лушпа, добиени од видот Gallus gallus, наменети за директна хумана исхрана или за употреба во индустријата за производи од јајца, индустријата за производство и преработка на храна, освен скршените јајца, инкубираните јајца и варените јајца;

18. „Јајца за инкубација“ се јајца од живина наменети за добивање на пилиња, класифицирани според видот, категоријата и типот на живината;

19. „Несилки“ се кокошки од видот Gallus gallus кои ја имаат постигнато зрелоста за несење и се чуваат за производство на јајца;

20. „Гнездо“ е одвоен простор за несење јајца;

21. „Скршени јајца“ се јајца со скршени лушпа и мембрана, што доведува до изложеност на внатрешната содржина на јајцето на надворешната средина;

22. „Инкубирани јајца“ се јајца од моментот на нивно внесување во инкубатор;

23. „Производна единица“ е локациски заокружена стопанска единица на која се одгледуваат несилки и произведуваат јајца, бројлери, педигрирани дедовци или родители и произведуваат јајца, бројлерски пилиња и јајца за инкубација и добивање дедовски, родителски или комерцијални пилиња;

24. „Центар за пакување“ е оператор кој врши класирање на јајцата според квалитетот и масата;

25. „Инкубаторска станица“ е локациски заокружена стопанска единица во која се инкубираат јајца за инкубација и добиваат дедовски, родителски или комерцијални пилиња;

26. „Големи пакувања“ значат пакувања, отворени сандаци (кутии) или контејнери, кои содржат повеќе од 36 јајца;

27. „Мали пакувања“ значат отворени или затворени пакувања кои содржат 36 или помалку јајца;

28. „Транспортно пакување“ е амбалажа која се употребува за транспорт на јајцата од производната единица до центарот за пакување;

29. „Собирач“ е правно лице кое собира јајца од производителите и ги доставува до центри за пакување, трговци на големо, или до прехранбената и непрехранбената индустрија, регистрирано согласно со прописите од областа на ветеринарното здравство;

30. „Индустриски јајца“ се јајца кои не се наменети за хумана исхрана;

31. „Препакување“ е физички трансфер на јајца во друго пакување или преобележување на пакување кое содржи јајца;

32. „Живина“ се живи кокошки (*Gallus domesticus*), патки, гуски, мисирки и бисерки (морки), со тежина над 185 грама;

33. „Пилиња“ се живи кокошки, патки, гуски, мисирки и бисерки, чија тежина не преминува 185 грама, а се класирани според намената како: а) комерцијални пилиња (бројлерски пилиња за производство на месо, производство на јајца и двојна намена); б) родителски пилиња за производство на комерцијални пилиња и в) дедовски пилиња за производство на родителски пилиња;

34. „Цели трупови“ се закрани кокошки, патки, гуски, мисирки и бисерки, со или без внатрешни органи;

35. „Конфекционирани делови од труп“ се јадливи кланични производи и делови од телото препознатливи по својата големина и карактеристиката на мускулите;

36. „Месо од живина“ се цели трупови, конфекционирани делови од труп или други јастиви кланични производи од живина. Месото од живина може да биде претпакувано или непретпакувано;

37. „Свежо или оладено месо од живина“ е месо од живина кое не е замрзнато во процесот на ладење и се чува на температура не пониска од -2°C и не повисока од $+4^{\circ}\text{C}$;

38. „Замрзнато месо од живина“ е месо од живина кое е замрзнато веднаш по колењето и се чува на температура не повисока од -12°C ($\pm 3^{\circ}\text{C}$);

39. „Брзо замрзнато месо од живина“ е месо од живина кое се чува на температура не повисока од -18°C со максимално дозволени флукуации определени за брзо замрзнати производи;

40. „Претпакување“ е комбинација на производот и индивидуалното пакување во кое месото од живина е спакувано;

41. „Претпакувано месо од живина“ е месо од живина однапред спакувано во амбалажа во отсуство на купувачот, без оглед на тоа дали амбалажата е во една целина или пак само делумно го обвиткува месото, така што содржината на претпакувањето не може да се промени без да се промени или оштети амбалажата;

42. „Непретпакувано месо од живина“ е месо од живина кое се пакува на местото на продажба во присуство на купувачот;

43. „Конформација“ претставува форми и профили на мускулатурата заедно со меѓумускулното и поткожното масно ткиво, сразмерно со големината на трупот;

44. „Замастеност“, односно „прекриеност на трупот со масно ткиво“ е степен на депонирана поткожна маст сразмерно на големината на трупот;

45. „Труп од заклано животно“ е целото тело од заклано животно презентирано после искрвавнување, вадење на внатрешни органи (евисцерација) и дерење на кожата;

46. „Половинка од труп од заклано животно“ е производ добиен со поделба на трупот симетрично низ средината на пршлените по целиот рбет и средината на градната коска и неподвижната срамна коска;

47. „Кланично обработен труп“ е труп од заклано животно од кое после колењето и искрвавнувањето е симната кожата и исполнува одредени услови според категоријата и видот на животното;

48. „Шурен свински труп“ е труп на заклана свиња со кожа без четина со глава и опашка, без чапунки, внатрешни органи и полови органи, со јазик, стомачно сало, бубрези и дијафрагма;

49. „Труп на драна свиња“ е труп на заклана свиња без кожа, без глава одвоена во рамната линија меѓу првиот вратен пршлен (атлас) и тилната коска, без поткожно масно ткиво, без сало, без долни делови на нозете одвоени во скочниот (тарзален), односно карпалниот зглоб, без внатрешни органи и опашка;

50. „Мед“ е природна слатка супстанца која медоносните пчели (*Apis mellifera* L.) ја произведуваат со собирање на нектарот од цветовите на медоносните растенија или секретите на некои инсекти кои паразитираат на живите делови од растенијата, ги збогатуваат со материи од своето тело, во телото ги преработуваат, ги складираат во восочните сотови и ги оставаат да зреат;

51. „Матичен млеч“ е производ на млечните жлезди на младите пчели работнички и претставува густа пастообразна маса со млечно бела или светло-кремава боја, со специфична арома и остар кисел вкус со слатка нијанса;

52. „Нерастворлив седимент“ е седимент кој останува на сидовите од киветата (епрувета) при центрифугирање на медот кој се подготвуваа за поленска анализа;

53. „Полен“ се машките полови клетки на цветовите кои пчелите го собираат во форма на грутчиња и ги складираат во корпите на задните нозе;

54. „Прополис“ е производ кој пчелите го произведуваат од смолести материи кои ги собираат од некои дрвенести растенија и во нив додаваат малку восок, полен и секретите од нивното тело;

55. „Пчелин восок“ е производ на восочните жлезди на пчелите работнички;

56. „Производител на производи од пчели“ е секој одгледувач на пчели кој произведува и пушта во промет мед и други пчелни производи;

57. „Откупувач“ е лице или претпријатие кое откупува мед и други пчелни производи со цел собирање, пакување, складирање или преработка во производи на база на мед и други пчелни производи;

58. „Директна продажба“ е секоја продажба на производи директно од производителот до потрошувачите;

59. „Млеко“ е производ на млечната жлезда добиен со правилно и редовно молзења на здрави крави, овци, кози и биволици без да се додава или одземе нешто од истото;

60. „Млечни производи“ се производи добиени исклучително од млеко, што подразбира дека супстанциите кои се потребни за нивна обработка може да се додадат под услов тие супстанции да не се користат за замена, било во целост или делумно, на која било млечна состојка;

61. „Сурово млеко“ е млеко кое не е загреано над 40°C или е применет друг третман кој има сличен или ист ефект;

62. „Млечна маст“ е односот на содржината на млечна маст во сто единици производ протеини во сто единици млеко (пресметано кога добиениот вкупен азот (Н) ќе се помножи со коефициент 6,38 изразено во проценти);

63. „Одгледувалиште за производство на млеко“ е објект во кој еден или повеќе фармски животни се чуваат за да произведуваат млеко заради негово ставање во промет како храна;

64. „Испорака“ е која било испорака на млеко од производител на купувач, која не вклучува кој било друг млечен производ, при што транспортот го извршува производител, купувач, претпријатие што преработува или третира такви производи или трета страна;

65. „Директна продажба“ е секоја продажба или трансфер на млеко од производителот директно до потрошувачите, како и секоја продажба или трансфер на други млечни производи од производителот;

66. „Ознаката на потекло“ е назив на регион, одредено место или, во исклучителни случаи, земја кој се користи за означување на земјоделските или прехранбените производи чиј квалитет или карактеристики, во најголем дел или исклучиво настануваат под влијание на посебните (специфичните) природни или човечки фактори на одредената географска средина;

67. „Географски назив“ е назив и/или обележје на местото, регионот или земјата со кој се означува дека производот потекнува од тоа подрачје;

68. „Географска ознака“ е назив на регион, одредено место или во исклучителни случаи земја кој се користи за означување на земјоделски или прехранбени производи чие производство и/или преработка и/или подготовка се одвиваат во тоа географско подрачје;

69. „Посебни својства“ е својство или збир на својства по кои земјоделскиот или прехранбениот производ јасно се разликува од другите на него слични прехранбени или други производи од иста категорија;

70. „Традиционална употреба“ е употреба која е докажана на пазарот и покажува пренесување од генерација на генерација низ временски период од 25 години, што одговара на една човечка генерација;

71. „Ознака за гарантиран традиционален специјалитет“ е ознака на традиционален земјоделски или прехранбен производ кој е регистриран и му се признаваат посебните својства во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

72. „Група на производители“ е секое здружение на производители или преработувачи кои се занимаваат со ист земјоделски или прехранбен производ, без разлика на нивниот правен облик или состав и

73. „Генетско модифицирана храна“ е храна која содржи и/или е произведена од генетски модифицирани организми.

Член 3

(Цел на Законот)

Целта на овој закон е уредување на:

- стандардите за квалитет на земјоделските производи од членот 1 на овој закон, - пазарите на земјоделските производи од членот 1 на овој закон,
- информативен систем за пазарите на земјоделските производи од членот 1 на овој закон,
- заштитата на земјоделските и прехранбените производи со географски назив и ознака за традиционална посебност,
- мерките и активностите што ги преземаат органите и институциите за обезбедување на квалитетот на земјоделските производи и
- условите за работа што треба да ги исполнуваат операторите и институциите кои вршат контрола на квалитетот во областа на земјоделството.

Член 4
(Општи услови)

(1) Производителите на земјоделски производи од животинско потекло кои се предмет на уредување на овој закон треба да постапуваат согласно со прописите за зоотехника, ветеринарно здравство и безбедност на храната.

(2) Производителите на земјоделски производи од растително потекло кои се предмет на уредување на овој закон треба да постапуваат согласно прописите за здравје на растенија и безбедност на храна.

(3) Генетски модифицираната храна која се става во промет треба да е во согласност со прописите за генетски модифицирани организми.

Член 5
(Надлежен орган)

Надлежен орган за спроведување на одредбите од овој закон е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството).

II. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРИ

1. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА ЖИТА И ОРИЗ

1.1. Стандарди за квалитет

Член 6
(Жита и ориз)

На пазарот на жита и ориз можат да се стават во промет: мека пченица (*Triticum aestivum*), тврда пченица (*Triticum durum*), пченка (*Zea mays*), рж (*Secale cereale*), јачмен (*Hordeum vulgare*), овес (*Avena sativa*), елда (*Fagopyrum vulgare*), хибриди на рж и пченица (*Triticale*) и ориз (*Oryza sativa*) наменети за хумана исхрана ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

Член 7
(Квалитет на жита и ориз)

(1) Во промет се ставаат лупени и нелупени жита и ориз кои исполнуваат минимални услови за квалитет по однос на ботаничката припадност, органолептички својства, количина и вид на примеси, количина на вода, физички својства, хектолитарската маса, присуството на штетници, микроорганизми и нивните штетни метаболити.

(2) Квалитетот на пченицата што се става во промет се утврдува во I, II и III класа врз основа на содржината на сурови протеини и седиментационата вредност според методот на Zeleny. Методот на Zeleny е стандарден метод кој е показател на квалитетот на пченицата со кој се одредува квалитетот на протеините.

(3) Оризот што се става во промет според органолептичките и физичките својства, обоеноста на зрното и присуството на примеси се класира во екстра, I и II класа.

(4) Минималните услови за квалитет, својства и класирање на житата и оризот од овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот).

1.2. Пакување, означување, транспорт и складирање на жита и ориз

Член 8 (Пакување)

(1) Житата и оризот што се ставаат во промет од складиштарите и мелничките капацитети се пакувани во пропишана амбалажа затворена на начин што при отворањето амбалажата видливо и трајно ќе се оштети.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член житата и оризот можат да се пуштат во промет непакувани, придружни со документ кој ги содржи податоците од ставот (4) на овој член.

(3) Житата и оризот што се ставаат во промет во оригинално пакување, на обвивката или на садот треба да имаат декларација за квалитет која треба да биде лесно видлива, јасна и читлива.

(4) Декларацијата од ставот (3) на овој член ги содржи следниве податоци: -
ознака на класата на квалитетот определена согласно со овој закон,

- податоци за потекло и

- други податоци од интерес за потрошувачите.

(5) Буквите со кои се отпечатени називот на производот и фирмата, односно називот на производителот или пакувачот мораат да бидат поголеми од буквите со кои се отпечатени другите податоци во текстот на декларацијата за квалитет.

(6) Начинот на пакување од ставот (1) на овој член и одделните видови на жита и ориз од ставовите (2) и (3) на овој член ги пропишува министерот.

Член 9 (Означување и следливост)

(1) Житата и оризот што се ставаат во промет во други пакувања различни од опишаните со членот 8 ставови (3), (4) и (5) од овој закон треба да се означени и придружни со соодветен документ за квалитет.

(2) Означувањето на пакувањата од ставот (1) на овој член треба да се јасно видливи, читливи, неизбришливи и прицврстени или трајно втиснати на пакувањето на начин што при отворањето на пакувањето ознаките видливо и трајно се оштетуваат.

(3) Операторите со жита и ориз обезбедуваат следливост по однос на квалитетот во сите фази на маркетинг.

(4) Формата и содржината на ознаката и придружниот документ за квалитетот на житата и оризот ги пропишува министерот.

Член 10 (Транспорт, складирање и чување на жита и ориз)

(1) Житата и оризот се транспортираат пакувани и непакувани со превозни средства кои ги исполнуваат условите за транспорт.

(2) Житата и оризот кои се ставаат во промет се складираат и чуваат во складишта на начин и под услови кои обезбедуваат задржување на квалитетот.

(3) Поблиските услови и начинот за складирање и чување на житата и оризот и нивниот транспорт ги пропишува министерот.

1.3. Информативен систем на пазарот на жита и ориз

Член 11

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следење на состојбите на пазарот со жита и ориз, Министерството воспоставува информативен систем.

(2) Информативниот систем за уредување на пазарот со жита и ориз особено содржи податоци за:

- број и големина на капацитети за складирање,
- број и големина на мелничко-пекарски капацитети и
- количините по видови и класи на складирани, откупени и преработени жита и ориз по производители.

(3) Во рамките на информативниот систем од ставот (1) на овој член се евидентираат и податоци од Земјоделскиот пазарен информативен систем согласно со Законот за земјоделство и рурален развој.

Член 12

(Извештаи)

(1) Складиштарите и мелничко-пекарски капацитети се должни да доставуваат месечни извештаи и годишен извештај за складираните жита и ориз до Министерството.

(2) Месечниот извештај од ставот (1) на овој член се доставува најдоцна до десеттиот ден во тековниот месец за претходниот месец.

(3) Месечниот извештај од ставот (1) на овој член особено содржи: -

- локацијата на операторот (регион/подрачје),
- количини на преодни залихи пренесени од претходниот месец, - преземени и испорачани количини по видови, сорти и класи и - залихи на крајот на месецот.

(4) Врз основа на месечните извештаи од ставот (3) на овој член, субјектите од ставот (1) на овој член подготвуваат годишен извештај и го доставуваат до Министерството најдоцна до 30 јануари во тековната година за претходната година.

(5) Формата и содржината на обрасците за поднесување на извештаите од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

1.4. Контрола на стандарди за квалитет

Член 13

(Контрола на квалитет на жита и ориз, анализа и суперанализа на примероци)

(1) За контрола на квалитетот на житата и оризот кои се ставаат во промет се врши анализа и суперанализа на земените примероци од страна на Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Анализа и суперанализа на земените примероци за контрола вршат овластени лаборатории. Суперанализа се врши по приговор на резултатите од анализата поднесен од операторот кој не е задоволен од резултатите од анализата.

(3) Начинот на земање примероци и методите за анализа и суперанализа ги пропишува министерот.

Член 14
(Овластени лаборатории)

(1) Лабораториите од членот 13 став (2) на овој закон ги овластува министерот доколку ги исполнуваат следниве услови:

- имаат вработено најмалку две лица со високо образование од областа на хемиските, технолошките, биотехнолошките, биохемиските, ветеринарните или земјоделските науки со најмалку двегодишно работно искуство за изведување на лабораториските анализи,
- располагаат со соодветни простории опремени со потребна опрема за вршење на анализите и суперанализите и
- да се акредитирани од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија за соодветните методи за вршење на анализи на квалитетот на житата и оризот опфатени со овој закон.

(2) Поблиските услови од ставот (1) алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Член 15
(Решение за овластување)

(1) За овластувањето од членот 14 на овој закон министерот издава решение.

(2) За добивање на решението од ставот (1) на овој член лабораториите поднесуваат барање за овластување кое во прилог ги содржи доказите за исполнување на условите утврдени во членот 14 на овој закон.

(3) Решението за овластување од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

(4) Министерот со решение ќе го одземе овластувањето од овластените лаборатории за вршење на анализи и суперанализи за кои ќе се утврди дека престанале да ги исполнуваат условите предвидени во членот 14 од овој закон.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член, лабораторијата од ставот (4) на овој член може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да изјави жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

Член 16
(Приговор на резултатите од анализата)

(1) На постапката при вршење контрола, начинот на известување и роковите за доставување на резултатите од извршените анализи и доставувањето на приговорот се применуваат одредбите на Законот за Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Трошоците за анализа на житата и оризот се на товар на производителите и преработувачките капацитети.

(3) По добивањето на резултатите, производителот и/или преработувачкиот капацитет во рок од 24 часа по нивното примање можат да поднесат приговор до овластена лабораторија за суперанализа.

(4) Трошоците за суперанализата се на товар на производителот или преработувачкиот капацитет, доколку добиените резултати соодветствуваат со резултатите од анализата. Во случај кога добиените резултати од суперанализата отстапуваат од резултатите од анализата, трошоците за суперанализата ги сноси овластената лабораторија за анализа.

(5) Резултатите од суперанализата се конечни.

2. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА ХРАНА ЗА ЖИВОТНИ

2.1. Стандарди за квалитет

Член 17

(Квалитет на храна за животни)

(1) На пазарот на храна за животни може да се стави во промет кабаста храна, зрнеста храна, храна од производи и споредни производи на прехранбената индустрија, храна од животинско потекло, минерална храна, мешана храна за животни и дополнителна крмна смеса која ги исполнува условите за квалитет утврдени со овој закон.

(2) Храната за животни од ставот (1) на овој член може да биде чиста или мешана и може да содржи додатоци во дозволени количини.

(3) Во промет се става храна за животни која ги исполнува условите за: -
производство,
- означување и пакување,
- следливост,
- дозволен рок на употреба,
- чување и транспортирање и
- исполнетост на барањата во поглед на составот и содржината согласно одредбите на овој закон.

(4) Начинот на производство и преработка, стандардите за квалитет и дозволените количини на додатоци во храната за животни, ги пропишува министерот.

Член 18

(Кабаста храна)

(1) Кабаста храна за животни е сено, слама, плева, лисник, лушпи, пченкарна шума, споредни производи од дехидрирана кабаста храна и мешавина од истите.

(2) Кабастата храна за животни се става во промет како дехидрирана (вештачки загревана и/или сушена), продукти од дехидрирана, сушена на сонце и како протеински концентрат.

(3) Кабастата храна за животни која се става во промет треба да исполнува стандарди за квалитет по однос на содржина на влага и содржина на сурови протеини во сува материја пропишани согласно со членот 17 став (4) од овој закон.

Член 19

(Зрнеста храна)

(1) Зрнеста храна за животни се житни зрна, легуминозни зрна и зрна од маслодајни култури.

(2) Зрнестата храна за животни во прометот се става како непреработена и преработена.

(3) Зрнестата храна за животни која се става во промет треба да исполнува стандарди за квалитет по однос на содржина на влага, хектолитарска маса и скроб пропишани согласно со членот 17 став (4) од овој закон.

Член 20

(Храна за животни од прехранбената индустрија)

(1) Храна за животни од прехранбената индустрија опфаќа производи и споредни производи од мелничарството, индустријата за скроб, индустријата на алкохоли и вриења, индустријата на шеќер и индустријата за масло.

(2) Храната за животни од ставот (1) на овој член се става во промет како непреработена и преработена храна.

(3) Храната за животни од ставот (1) на овој член која се става во промет треба да ги исполнува стандардите за квалитет пропишани согласно со членот 17 став (4) од овој закон.

Член 21

(Храна за животни од животинско потекло)

(1) Храна за животни од животинско потекло ги опфаќа производите кои се добиени од животни или преработка на суровини од животинско потекло.

(2) Храната за животни од ставот (1) на овој член се става во промет како преработена и непреработена.

(3) Храната за животни од ставот (1) на овој член која се става во промет треба да ги исполнува стандардите за квалитет пропишани согласно со членот 17 став (4) од овој закон.

Член 22

(Минерална храна за животни)

(1) Минерална храна за животни е производ добиен од неоргански и органски соединенија.

(2) Храната за животни од ставот (1) на овој член која се става во промет треба да ги исполнува стандардите за квалитет пропишани согласно со членот 17 став (4) од овој закон.

Член 23

(Премикси)

(1) Премикси, во смисла на овој закон, се производи со висока концентрација на витамини, минерални материи, други хранливи и други дозволени додатоци што служат за изработка на крмна смеса и дополнителна крмна смеса за исхрана на животните.

(2) Премиксите од ставот (1) на овој член за сите или за одделни видови на животни се произведуваат и пуштаат во промет како:

- минерални премикси кои содржат мешавина на дозволени минерали, -
- витамински премикси кои содржат само витамини,
- витаминско-минерални премикси кои содржат витамини и минерали и
- други премикси.

(3) Храната за животни од ставот (1) на овој член треба да ги исполнува стандардите за квалитет пропишани во членот 17 став (4) на овој закон.

Член 24

(Дополнителна крмна смеса)

(1) Дополнителна крмна смеса, во смисла на овој закон, се витамините и провитамините, микроелементите и минералите, непротеинските азотни соединенија, аминокиселините, стимулаторите на раст, кокцидиостатиците и други дозволени додатоци.

(2) Додатоците на храната од ставот (1) на овој член треба да ги исполнуваат стандардите за квалитет пропишани во членот 17 став (4) на овој закон.

Член 25 (Мешана храна за животни)

(1) Мешана храна за животни е смеса од поединечна растителна, растително-животинска, животинска и минерална храна за животни со додатоци или без нив која делумно ги задоволува потребите во исхраната на различни видови и категории на животни.

(2) Мешаната храна за животни во промет се става како премикс, крмна смеса за животни.

(3) Храната за животни од ставот (1) на овој член треба да исполнува стандарди за квалитет пропишани во членот 17 став (4) на овој закон.

2.2. Пакување, означување транспорт и складирање на храната за животни

Член 26 (Пакување)

(1) Храната за животни се става во промет пакувана согласно со прописот од членот 17 став (4) на овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член одделни видови на храна за животни може да се пуштат во промет непакувани, придружени со документ од членот 27 став (4) на овој закон.

Член 27 (Означување и следливост на храната)

(1) Храната за животни се става во промет означена согласно прописот од членот 17 став (4) на овој закон и придружена со соодветен документ за квалитет од ставот (4) на овај член.

(2) Означувањето на пакуваната храна за животни треба да е јасно видливо, читливо, неизбришливо и прицврстено или трајно втиснато на пакувањето на начин што при отворањето на пакувањето ознаките видливо и трајно ќе се оштетат.

(3) Операторите со храна за животни обезбедуваат следливост на храната за животни во сите фази на маркетинг.

(4) Формата и содржината на придружниот документ за квалитетот на храната за животни ги пропишува министерот.

Член 28 (Транспорт, складирање и чување)

(1) Храната за животни се транспортира пакувана и непакувана со превозни средства кои ги исполнуваат условите согласно со прописот од членот 17 став (4) на овој закон.

(2) Храната за животни се складира на начин и под услови кои обезбедуваат задржување на квалитетот.

2.3. Информативен систем

Член 29

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следење на состојбите на пазарот со храна за животни, Министерството воспоставува информативен систем.

(2) Информативниот систем за уредување на пазарот со храна за животни особено содржи податоци за:

- број на капацитети,
- производствени капацитети,
- откупени количини храна и суровини за храна,
- произведена количина на храна за животни по видови и категории на животни, -
- продадени количини храна за животни,
- производители на храна и
- откупна и продажна цена.

Член 30

(Евиденција и архивирање)

(1) Капацитетите за производство и преработка на храна за животни водат евиденција за податоците од членот 29 став (2) на овој закон.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член се водат дневно, а за потребите на информативниот систем се доставуваат неделно до Министерството.

(3) Евидентираниите податоци од ставот (1) на овој член се архивираат и чуваат најмалку три години од датумот на нивното евидентирање.

2.4. Контрола на стандарди за квалитет

Член 31

(Контрола на квалитет на храна за животни, анализа и суперанализа на примероци)

(1) За контрола на квалитетот на храната за животни кои се ставаат во промет се врши анализа и суперанализа на земените примероци.

(2) Контрола на квалитетот на храната за животни врши Државниот инспекторат за земјоделство.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член контрола на квалитетот на храната за животни од животинско потекло од членот 21 на овој закон врши Управата за ветеринарство.

(4) Анализа и суперанализа на земените примероци за контрола вршат овластени лаборатории. Суперанализа се врши по приговор на резултатите од анализата поднесен од операторот кој не е задоволен од резултатите од анализата.

(5) Начинот на земање примероци и методите за анализа и суперанализа ги пропишува министерот.

Член 32

(Овластени лаборатории)

(1) Лабораториите од членот 31 став (3) на овој закон ги овластува министерот доколку ги исполнуваат следните услови:

- имаат вработено најмалку две лица со високо образование од областа на хемиските, технолошките, биотехнолошките, биохемиските, ветеринарните или земјоделските науки со најмалку двегодишно работно искуство за изведување на лабораториските анализи,
- располагаат со соодветни простории опремени со потребна опрема за вршење на анализите и суперанализи и

- да се акредитирани од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија за соодветните методи за вршење на анализи на храна за животни.

(2) Поблиските услови од ставот (1) алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Член 33

(Решение за овластување)

(1) За овластувањето од членот 32 на овој закон министерот издава решение.

(2) За добивање на решението од ставот (1) на овој член лабораториите поднесуваат барање за овластување кое во прилог ги содржи доказите за исполнување на условите утврдени во членот 32 од овој закон.

(3) Решението за овластување од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

(4) Министерот со решение ќе го одземе овластувањето од овластените лаборатории за вршење на анализи и суперанализи за кои ќе се утврди дека престанале да ги исполнуваат условите утврдени во членот 32 од овој закон.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член, лабораторијата од ставот (4) на овој член може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да изјави жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

Член 34

(Приговор на резултатите од анализата)

(1) На постапката при вршење контрола, начинот на известување и роковите за доставување на резултатите од извршените анализи и доставувањето на приговорот се применуваат одредбите на Законот за Државниот инспекторат за земјоделство и прописите за ветеринарно здравство.

(2) Трошоците за анализа на квалитет на храна за животни се на товар на производителите и преработувачките капацитети.

(3) По добивањето на резултатите, производителот и/или преработувачкиот капацитет во рок од 24 часа по нивното примање можат да поднесат приговор до овластена лабораторија за суперанализа.

(4) Трошоците за суперанализата се на товар на производителот или преработувачкиот капацитет, доколку добиените резултати соодветствуваат со резултатите од анализата. Во случај кога добиените резултати од суперанализата отстапуваат од резултатите од анализата, трошоците за суперанализата ги сноси овластената лабораторија за анализа.

(5) Резултатите од суперанализата се конечни.

3. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА ОВОШЈЕ И ЗЕЛЕНЧУК

Член 35

(Свежо овошје и зеленчук)

На пазарот на свежо овошје и зеленчук можат да се стават во промет сите видови на свежо овошје и зеленчук доколку ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

Член 36
(Ставање во промет)

(1) Во промет се става свежо овошје и зеленчук кои ги исполнуваат минималните стандарди за квалитет доколку се наменети за преработка и општиот пазарен стандард и специфичните пазарни стандарди за квалитет доколку се наменети за непосредна хумана консумација.

(2) По исклучок, во промет можат да се стават свежо овошје и зеленчук кои не ги исполнуваат стандардите од ставот (1) на овој член, а кои се:

- наменети за исхрана на добиток или за непрехранбена употреба,
- предаваат на капацитети за доработка и пакување, објекти за складирање на капацитети за доработка и пакување и
- продаваат директно на крајниот потрошувач од земјоделско стопанство и/или во малопродажба во регионот на нивно производство.

(3) Свежото овошје и зеленчукот од ставот (2) алинеја (1) на овој член се ставаат во промет доколку се соодветно означени во однос на нивната намена.

(4) Стандардите за квалитет на свежо овошје и зеленчук од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 37
(Стандарди за пазарен квалитет)

(1) Специфичните пазарни стандарди од членот 36 став (1) на овој закон се применуваат за производите од следниве видови на свежо овошје и зеленчук од членот 35 на овој закон: јаболка од видот *Malus domestica* Borkh., круши од видот *Pyrus communis* L., цитруси од видовите:

- лимони *Citrus limon* (L.) Burm. f.,
- мандарини од видовите *Citrus reticulata* Blanco, *Citrus unshiu* Marcow., *Citrus clementina* Hort. ex Tan. и *Citrus deliciosa* TenCitrus *tangerina* Hort. ex Tan. и
- портокали од видот *Citrus sinensis* (L.) Osb.,

праски и нектарини од видот *Prunus persica* Sieb. i Zucc., јагоди од видот *Fragaria* L., киви од видовите *Actinidia chinensis* (Planch.) или *Actinidia deliciosa* (A.Chev., C.F., Liang i A.R. Ferguson), трпезно грозје од видот *Vitis vinifera* L., домати од видовите *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw./*Lycopersicon esculentum* Mill., пиперки од видот *Capsicum annuum* L. var. *annuum.*, салата од видот *Lactuca sativa* L. и ендивија од видот *Cichorium endivia* L.

(2) Општиот пазарен стандард од членот 36 став (1) на овој закон се применува на видовите на свежо овошје и зеленчук од членот 35 на овој закон, за кои не се применуваат специфичните пазарни стандарди од ставот (1) на овој член.

Член 38
(Општ пазарен стандард)

(1) Општиот пазарен стандард за свежо овошје и зеленчук ги содржи следниве критериуми:

- минимални барања за квалитет,
- минимални барања за зрелост,
- дозволени отстапувања и
- индикација на потеклото.

(2) За исполнување на минималните барања за квалитет од ставот (1) алинеја 1 на овој член производите од свежо овошје и зеленчук треба да се:

- цели и неоштетени,
- здрави, без појава на процес на скапување,
- чисти, без присуство на видлива страна материја, - незаразени од штетници,
- без оштетувања предизвикани од штетници, - со нормална надворешна влага,
- без присуство на несвојствена миризма и/или вкус и
- во состојба која овозможува транспорт и манипулација.

(3) За исполнување на минималните барања за зрелост од ставот (1) алинеја 2 на овој член свежото овошје и зеленчук треба да е доволно развиено со степен на зрелост која овозможува дозревање до задоволителен степен за консумација.

(4) Дозволените отстапување од ставот (1) алинеја 3 на овој член, за секоја серија свежо овошје и зеленчук е најмногу 10% во однос на бројот или тежината на производите кои нема да ги задоволуваат минималните барања за квалитет од ставот (2) на овој член, освен производите кои започнале да скапуваат и/или да се распаѓаат.

(5) Индикација на потеклото од ставот (1) алинеја 4 на овој член е целосното име на земјата на потекло напишано на јазик разбирлив за крајните потрошувачи.

Член 39

(Специфични пазарни стандарди)

(1) Специфичните пазарни стандарди за производи од свежо овошје и зеленчук се однесуваат на дефинирање на производот, неговиот изглед и големина, дозволените отстапувања и означување.

(2) Дефиницијата на производот од ставот (1) на овој член особено содржи име на видот, комерцијален тип и сорта.

(3) Стандардите за квалитет од ставот (1) на овој член вклучуваат минимални услови за квалитет и зрелост, како и класи на квалитет.

(4) Класите за квалитет од ставот (3) на овој член се:

- “екстра“ класа за производи со супериорен квалитет, карактеристични за сортата и/или комерцијалниот тип, без деформации или со минимални површински деформации, кои не влијаат врз општиот изглед на производот, неговиот квалитет, чувањето и изгледот на пакувањето,

- I класа за производи со добар квалитет, карактеристични за сортата и/или комерцијалниот тип, со мали деформации кои не влијаат врз општиот изглед на производот, неговиот квалитет, чувањето и изгледот на пакувањето и

- II класа за производи кои ги задоволуваат минималните барања за квалитет и не ги исполнуваат условите за вклучување во класите од алинеите 1 и 2 на овој став, со деформации кои не ги менуваат основните карактеристики во поглед на квалитетот, задржувањето на квалитетот и изгледот на пакувањето.

(5) Стандардите за големина од ставот (1) на овој член се изразуваат со минимален и максимален дијаметар на плодот во mm или маса во g, како и со дозволени отстапувања во однос на големината на плодовите изразени во %.

(6) Стандардите за дозволените отстапувања од ставот (1) на овој член се однесуваат на дозволените отстапувања во однос на класата на квалитет и во однос на масата во рамките на индивидуалното пакување.

(7) Стандардите во однос на изгледот од ставот (1) на овој член ги дефинираат условите за униформност, пакување и изглед на производите од свежо овошје и зеленчук.

(8) Стандардите за означување од ставот (1) на овој член ги содржат најмалку следниве групи на податоци читливо, трајно и видливо обележани на надворешноста на пакувањето:

- називот/името и седиштето/адресата на правното или физичкото лице кое ги пакува и/или испорачува производите,
- име на вид, сорта и комерцијален тип на производот, - земјата на потекло и
- класа на производот и големина на производот изразена во максимални и минимални вредности на дијаметар или маса.

Член 40

(Пакување, означување и информации за потрошувачи)

(1) Свежото овошје и зеленчук се става во промет како непакувано и пакувано и соодветно означено со податоците од членовите 38 став (1) и 39 став (8) на овој закон. Пакувањата се означуваат читливо на видно место на едната страна од пакувањето и тоа како трајно отпечатени директно на пакувањето со етикета, која може да е составен дел од пакувањето или да е неделиво прикачена на истото.

(2) За производи кои се испорачуваат рефус и се товараат директно на превозно средство, податоците од ставот (1) на овој член се наведуваат во документ кој ги придружува производите или во документ истакнат на видно место во превозното средство.

(3) Во малопродажба, кога производите се продаваат пакувани, податоците се прикажани согласно со ставот (1) на овој член и задолжително се однесуваат на потеклото на производот, а можат да содржат и податоци во однос на класата, сортата и комерцијалниот тип на производот.

(4) При продажба на непакувани производи, групата производ видно се означува со податоците од ставот (3) на овој член.

Член 41

(Мешавини)

Пакувањата кои содржат мешавина од различни видови на свежо овошје и зеленчук од членот 35 на овој закон со нето маса до пет kg можат да се ставаат во промет, ако се со ист квалитет, секој производ ги исполнува условите на соодветниот специфичен пазарен стандард и/или општиот пазарен стандард и ако пакувањето е означено во согласност со членот 40 став (1) од овој закон и содржината на мешавината е јасно декларирана и не ги доведува во заблуда потрошувачите.

3.1. Информативен систем на пазарот на свежо овошје и зеленчук

Член 42

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следење на состојбите на пазарот на свежо овошје и зеленчук, Министерството воспоставува информативен систем и води евиденција на операторите кои се занимаваат со откуп и продажба на видовите свежо овошје и зеленчук од членот 35 на овој закон.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член доставуваат месечни извештаи до петтиот ден во тековниот за претходниот месец и годишен извештај до 31 јануари во тековната за претходната година. Податоците се однесуваат на количините на откупени, продадени и складирани количини свежо овошје и зеленчук по видови, сорти и класи, како и нивното потекло.

(3) Во рамките на информативниот систем од ставот (1) на овој член се евидентираат и податоци од Земјоделскиот пазарен информативен систем согласно со Законот за земјоделство и рурален развој.

(4) Формата и содржината на обрасците за поднесување на извештаите од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот.

Член 43

(Контрола на квалитет на свежо овошје и зеленчук)

(1) Контрола на квалитетот на свежото овошје и зеленчукот ја врши Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Контролата од ставот (1) на овој член се врши на специфичните пазарни стандарди од членот 39 на овој закон и општиот пазарен стандард од членот 38 на овој закон.

(3) Начинот и методите за вршење на контрола на квалитетот од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

4. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА ЈАЈЦА И МЕСО ОД ЖИВИНА

Член 44

(Пазар на јајца и живина)

(1) На пазарот на јајца и месо од живина може да се стават во промет јајца и месо од живина ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

(2) Јајцата од ставот (1) на овој член според начинот на нивно користење се делат на:

- јајца кои се ставаат во промет и се наменети за директна хумана исхрана или како суровина за прехранбената и непрехранбената индустрија и
- јајца за инкубација наменети за добивање на пилиња.

Член 45

(Класирање на јајца)

(1) Јајцата што се ставаат во промет се класираат според квалитетот и масата.

(2) Според квалитетот јајцата се класираат во класа А или “свежи јајца” и класа Б.

(3) Јајцата од класата А се наменети за директна хумана исхрана, а јајцата од класата Б се наменети само за прехранбена и непрехранбена индустрија.

(4) Јајцата од класата А според масата се класираат во:

- XL - многу големи	73 g и повеќе,
- L - големи	од 63 g до 73 g,
- M - средни (медиум) -	од 53 g до 63 g и
S - мали	под 53 g.

Член 46

(Квалитативни својства на јајцата)

(1) Јајцата кои се ставаат во промет од класата А треба да ги имаат следниве минимални карактеристики:

- нормални, чисти и неоштетени лушпа и мембрани,

- фиксиран и неподвижен воздушен меур со висина која не надминува 6 mm,
 - чист, јасен и просирен белтак, со нумеричка вредност на Хофови единици (Hough units) над 55,
 - жолток видлив при просветлување само како сенка, без јасно забележливи граници - рабови, малку подвижен при ротација на јајцето по што се враќа во централна позиција и задоволителна обоеност изразена во мерни единици по скалата на Рош (Roche) од 1 до 15,
 - незабележителен развој на герминални клетки (зародиш) и
 - без присуство на надворешни материи и мирис.
- (2) Јајцата од класата А од членот 45 став (4) на овој закон кај кои воздушниот меур не е поголем од 4 mm можат да бидат предмет на маркетинг како “екстра”.
- (3) Јајцата од класата А не треба да бидат предмет на каков било третман, а во фазата на маркетинг не треба да бидат разладувани на температурата под 5°C во времетраење подолго од 72 часа.
- (4) Јајца од класата Б се јајца кои не ги исполнуваат критериумите за квалитет наведени во ставот (1) од овој член.
- (5) Јајцата од класата А кои повеќе ги немаат карактеристиките од ставот (1) на овој член се прекласираат во класа Б.

Член 47 (Месо од живина)

- (1) Месото од живина наменето за директна хумана исхрана во промет се става во форма на цели трупови или конфекционирани делови од труп, како:
- свежо или оладено,
 - замрзнато и
 - брзо замрзнато.
- (2) Целите трупови на пазарот се пласираат како: -
- парцијално евисцерирани,
 - со внатрешни органи за хумана исхрана и
 - без внатрешни органи за хумана исхрана.
- (3) Парцијално евисцерираните трупови се трупови од кои не се отстранети срцето, црниот дроб, белите дробови, мускулестиот желудник, бапката и бубрезите.
- (4) Доколку на труповите од ставот (2) на овој член не се отстранети главата, трахејата, езофагусот и бапката можат да останат задржани во состав на трупот.
- (5) Јадливи внатрешни органи се срце, мускулест желудник без рожна мембрана и внатрешната содржина, црниот дроб со отстрането жолчно кесе и бубрези.
- (6) Месото од живина од ставот (1) на овој член може да се третира само со третман на ладење.
- (7) Ознаките во однос на начинот за чување кои се употребуваат за идентификување на месо од живина и нивните дефиниции ги пропишува министерот.

Член 48 (Минимални карактеристики и класирање на месо од живина)

- (1) Месото од живина мора да ги исполнува следниве минимални карактеристики: -
- да е интактно и кожата да не е скината никаде,
 - да е чисто, без туѓи материи или крв,
 - без туѓи мириси,
 - без видливи крвни дамки,
 - без скршени коски и
 - без нагласени нагмечености.

(2) Свежото месо од живина не треба да има знаци на претходно смрзнување.

(3) Месото од живина наменето за пазар се класира според квалитетот во класа А и класа Б.

(4) Квалитетот на месото од живина се одредува според критериумите за конформацијата на трупот кои се однесуваат на развиеноста на трупот и неговите делови и содржина на масен слој, како и неговиот изглед, оштетувања, боја и други визуелни карактеристики.

(5) За да биде класирано во класа А месото од живина, покрај минималните карактеристики од ставовите (1) и (2) на овој член, треба да ги задоволува критериумите од ставот (4) на овој член.

(6) Критериумите од ставот (4) на овој член и начинот на класификација од ставот (5) на овој член подетално ги пропишува министерот.

Член 49

(Вода и содржина на вода)

(1) Замрзнатото и брзо замрзнатото месо од живина, свежите, замрзнатите и брзо замрзнатите конфекционирани делови од труп наменети за пазар во однос на содржината на вода не треба да ги надминува технички - неизбежните вредности.

(2) За проверка на технички - неизбежните вредности на содржината на вода кланичните капацитети:

- земаат примероци за следење на апсорпцијата на вода за време на ладењето и за содржината на вода,

- водат евиденција на резултатите од контролите и ги архивираат за период од една година и

- ја обележуваат секоја серија на начин со кој може да се одреди датумот на производство.

(3) Максималните граници на содржината на апсорбираната вода од ставот (2) алинеја 1 на овој член изразена како процент од вкупната маса на трупот пред ладењето се:

- 0,0% при воздушно ладење,

- 2,0% при воздушно ладење со успрејување со вода и -

4,5% при водено ладење со потопување.

(4) Проверката од ставот (2) на овој член ја спроведуваат кланичните капацитети преку утврдување на апсорпцијата на вода најмалку еднаш во тек на осумчасовна работна смена.

(5) Во случај кога со проверката од ставот (2) на овој член се утврди дека се исполнети критериумите за технички - неизбежните вредности на содржината на вода во период од шест месеци, временската рамка за проверка наведена во ставот (4) на овој член се намалува на еднаш месечно.

(6) Во случај кога со контрола со намален интензитет од ставот (5) на овој член се утврди неисполнување на критериумите за технички - неизбежните вредности на содржина на вода, повторно се воспоставува временската рамка за контрола од ставот (4) на овој член.

(7) Содржината на апсорбирана вода на замрзнати и брзо замрзнати цели трупови за време на процесот на обработка се утврдува преку просечната загуба на вода при одмрзнувањето.

(8) Максималните граници на содржината на апсорбирана вода од ставот (7) на овој член изразени како процент од вкупната маса на трупот се:

- 1,5% при воздушно ладење,

- 3,3% при воздушно ладење со успрејување со вода и -

5,1% при водено ладење со потопување.

(9) Методот за апсорпција на вода во кланични капацитети од ставот (2) на овој член и методот за утврдување на просечната загуба на вода при одмрзнувањето од ставот (7) на овој член ги пропишува министерот.

Член 50 (Означување на јајцата)

(1) Јајцата наменети за пазар треба да бидат соодветно означени.

(2) Јајцата од класата А треба да бидат означени со произведен код кој содржи регистарски податоци согласно со прописите од областа на ветеринарното здравство.

(3) Јајцата од класата Б се означуваат со буквата Б, испишана со латинско писмо.

(4) Означувањето од ставот (1) од овој член се врши во производната единица или во првиот центар за пакување во кој се доставуваат јајцата.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член производители кои одгледуваат помалку од 50 несилки и ги продаваат јајцата од сопствено производство на зелените пазари или од местото на производство можат да продаваат неозначени јајца. На местото на продажба треба јасно да се истакнати името и адресата на произведувачот.

(6) По исклучок од ставот (3) на овој член јајцата од класата Б можат да бидат неозначени доколку се доставуваат директно до прехранбената и непрехранбената индустрија на внатрешниот пазар и дестинацијата е јасно означена на пакувањата.

(7) Јајцата наменети за инкубација треба да бидат соодветно означени со произведен код кој содржи регистарски податоци согласно со прописите од областа на ветеринарното здравство.

(8) Означувањето од ставот (7) на овој член се врши во производната единица или, по исклучок, во инкубаторската станица во која се доставуваат јајцата за инкубација.

(9) Начинот на означување на јајцата наменети за пазар и јајцата наменети за инкубација, ознаките и употребата на ознаките од ставовите (2), (3) и (7) на овој член ги пропишува министерот.

Член 51 (Центри за пакување)

(1) Центрите за пакување ги класираат, означуваат и пакуваат јајцата и ги обележуваат пакувањата.

(2) Центрите за пакување треба да располагаат со соодветни објекти и простории, кои се:

- со површини соодветни на големината на активностите кои ги извршуваат,
- изградени и опремени да обезбедуваат соодветно осветлување и вентилирање, правилно чистење и дезинфекција, како и заштита на јајцата од големи промени на надворешната температура и

- наменети за манипулација и чување, односно складирање на јајцата.

(3) По исклучок од ставот (2) алинеја 3 на овој член дел од објектите односно просториите може да бидат наменети и употребени за складирање на други производи само под услов овие продукти да не испуштаат и оддаваат, односно пренесуваат на јајцата надворешни мириси.

(4) За обезбедување на правилна манипулација со јајцата, центрите за пакување треба да се технички опремени, особено со:

- соодветна опрема за континуирано и индивидуално лампирање (просветлување), -
- опрема за мерење на висината на воздушниот меур,
- опрема за класирање на јајцата по маса (тежина),

- една или повеќе одобрени (баждарени) ваги за мерење на јајцата, - опрема за означување на јајцата и
- опрема за обележување на пакувањата.

(5) Центрите за пакување од ставот (1) на овој член ги одобрува Управата за ветеринарство согласно прописите од областа на ветеринарното здравство.

Член 52

(Временско ограничување за класирање, означување, пакување на јајца и обележување на пакувањата)

(1) Јајцата треба да се класирани, означени и пакувани не подоцна од десет дена од нивното снесување.

(2) Јајцата од членот 45 став (2) на овој закон (“екстра“) се класираат, означуваат и пакуваат не подоцна од четири дена од нивното снесување.

(3) При пакувањето на јајцата треба да се наведе рокот на траење.

Член 53

(Обележување на транспортните пакувања на јајца, јајца за инкубација и пилиња)

(1) Секое транспортно пакување на јајца на производната единица производителот го обележува со:

- име и адреса на производителот,
- регистарски податоци согласно со одредбите од Законот за земјоделство и рурален развој,
- бројот и/или вкупната маса на јајцата,
- дата или период на снесување и
- дата на испорака,

доколку во ист производен круг има производна единица и центар за пакување обележувањето може да биде извршено во самиот центар за пакување.

(2) Секое транспортно пакување на јајца за инкубација на производната единица производителот го обележува со:

- земјата на потекло,
- ознаката „за инкубација“,
- име и адреса на производителот,
- регистарски податоци согласно со одредбите од Законот за земјоделство и рурален развој,
- бројот на јајцата за инкубација, дата или период на снесување, - дата на испорака и
- име и адреса на примачот.

(3) Секое транспортно пакување за пилиња содржи пилиња само од еден ист вид, тип и категорија на живина, произведени во иста инкубаторска станица и на надворешната страна лесно видливо и јасно разбирливо се обележува со букви и бројки од црна боја со висина од 20 mm и ширина од 10 mm, со следниве податоци:

- земјата на потекло,
- регистарски податоци на инкубаторската станица прописите од областа на ветеринарното здравство,
- видот на живината (пилињата),
- име и адреса на испорачателот,
- бројот на пилиња според вид, категорија и тип на живина, - дата на испорака и
- име и адреса на примачот.

(4) Информациите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член треба да бидат содржани и во придружните документи на транспортот. Копија од придружните документи на транспортот треба да се архивира на местото на доставување на јајцата, а оригиналните придружни документи на транспортот треба да се архивираат од центарот за пакување кој ги класирал јајцата или производната единица која ги произвела јајцата за инкубација или пилињата.

(5) Во услови кога еден собирач јајцата ги доставува на повеќе оператори, придружните документи може да бидат заменети со соодветно обележување на транспортното пакување, кое ги содржи сите погоре наведени информации.

(6) Обележувањата на транспортните пакувања треба да останат јасно видливи и не смеат да бидат изменети ниту вадени се до моментот кога:

- јајцата од овие пакување наменети за пазар одат на класирање, означување и пакување,
- јајцата за инкубација од овие пакување ќе бидат внесени во инкубација и
- пилињата од овие пакување ќе стигнат на крајната дестинација (фарма) на примачот.

Член 54

(Обележување на пакувањата)

(1) Обележувањето на пакувањата на јајца се врши на надворешната страна и треба да е лесно видливо и јасно разбирливо. Пакувањата треба да се осигурени со бела лента или налепница која ги содржи истите податоци наведени на пакувањето и видливо се оштетува при отворањето на пакувањето.

(2) Пакувањата на јајца од класата А се обележуваат со:

- регистарски податоци на центарот за пакување согласно со одредбите од Законот за ветеринарно јавно здравство,
- класа според квалитет, односно “класа А“ или само буквата “А” самостојно или во комбинација со ознаката “свежи”,
- класа според маса согласно со членот 44 став (4) од овој закон, - рок на траење,
- услови за складирање и чување и
- препорака за потрошувачите за чување на јајцата по купувањето.

(3) Во случај кога јајца од класата А со различна маса се пакувани во исто пакување, пакувањето треба да биде обележено со “јајца со различна големина” и да биде наведена минималната нето маса на јајцата во грамови.

(4) Пакувањата на јајца од класата А се обележуваат и во однос на методот на одгледување со термините “јајца од слободно држени несилки“, “јајца од поден систем“ и “јајца од кафез“ согласно со одредбите од Законот за заштита и благосостојба на животните. Пакувањата во однос на методот на одгледување може и дополнително да се обележат. Јајцата од класата А се обележуваат со “органиски“, доколку се произведени во согласност со одредбите од Законот за органиско земјоделско производство.

(5) На пакувањето на јајцата од класата А треба да е појаснет производниот код со кој се означени јајцата.

(6) Пакувањата на јајца од класата Б се обележуваат со:

- регистарски податоци на центарот за пакување согласно со одредбите од Законот за ветеринарно јавно здравство,
- класа според квалитет, односно “класа Б” или само буквата “Б” и - дата на пакување.

(7) Начинот на обележување на пакувањата на јајца, ознаките и употребата на ознаките од овој член ги пропишува министерот.

Член 55

(Обележување на рокот на траење)

(1) Рокот на траење од членот 52 став (3) на овој закон се обележува со терминот “употребливо до ...“ и со:

- датумот изразен во бројки од 1 до 31 и
- месецот изразен во бројки од 1 до 12.

(2) Рокот на траење е датата до која јајцата од класата А остануваат со карактеристиките од членот 45 на овој закон при соодветно чување, односно складирање.

(3) Максималниот рок на траење е не повеќе од 28 дена по денот на снесување. Доколку е наведен период на снесување, рокот на траење ќе биде одреден од првиот ден на тој период.

Член 56

(Пакувања обележени како “екстра”)

(1) Пакувањата на јајца од класата А се до деветтиот ден по снесувањето може да се обележат со терминот “екстра” наведен на белата лента или налепница, како додаток на обележувањето за квалитет.

(2) Пакувањата од ставот (1) на овој член, покрај рокот на траење треба да се обележени и со датумот на снесување на јајцата и временскиот лимит од девет дена.

Член 57

(Пакувања обележени според начин на исхрана на несилките)

(1) Пакувањата на јајца од класа А може дополнително да се обележат според начинот на исхрана на несилките. Дополнителното обележување содржи податоци за житариците употребени како суровина во смесата за исхрана на несилките само доколку тие учествуваат со најмалку 60% од вкупната тежина на рецептурата за смесата, која може да вклучува не повеќе од 15% споредни производи од житарици.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, онаму каде што податоците се наведени за специфична житарица, истата треба да има учество од најмалку 30% во формулацијата за смесата за исхрана на несилките, или ако се наведуваат податоци за повеќе житарици, секоја од нив треба да е застапена со најмалку 5% во формулацијата за смесата за исхрана на несилките.

Член 58

(Квалитет на пакувањата)

Пакувањата, вклучувајќи го внатрешниот материјал за пакување, треба да бидат отпорни на негативни надворешни влијанија, суви, чисти и во добра состојба, и да бидат направени од материјали кои го штитат јајцето од надворешни мириси и од ризик од надворешни влијанија кои го влошуваат квалитетот.

Член 59

(Обележување на пакувањата со индустриски јајца)

(1) Обележувањето на пакувањата на индустриски јајца се врши на надворешната страна и треба да е лесно видливо и јасно разбирливо. Пакувањата треба да се осигурени со црвена лента или налепница која ги содржи истите податоци наведени на пакувањето и видливо се оштетува при отворањето на пакувањето.

(2) На пакувањата на индустриските јајца се наведени следниве податоци: -
име и адреса на операторот за кого се наменети јајцата,
- име и адреса на операторот кој ги доставува јајцата и
- терминот “ИНДУСТРИСКИ ЈАЈЦА” со големи букви со висина од најмалку 2 cm и зборовите “не е за хумана исхрана” со букви со висина од најмалку 8 mm.

**Член 60
(Препакување)**

Препакувањето на пакуваните јајца од класата А се врши само во центри за пакување. Секое препакување содржи јајца од иста серија.

**Член 61
(Информации при слободна продажба на јајца)**

При слободна продажба на јајца се наведуваат информации за класа според квалитет, класа според маса, метод на одгледување, објаснување на производниот код и рокот на траење во форма која е лесно видлива и јасно разбирлива за потрошувачот.

**Член 62
(Идентификација на месото од живина)**

(1) Месото од живина наменето за пазар, покрај означувањето во согласност со прописите за безбедност на храната, треба да е соодветно идентификувано со термините од членот 46 став (7) на овој закон.

(2) За идентификување на месото од живина наменето за пазар може да се употребуваат и термини од овој закон кои не се дефинирани во ставот (1) на овој член, под услов истите да не го доведуваат во заблуда крајниот потрошувач.

(3) Идентификувањето на месото од живина наменето за пазар задолжително ги содржи:

- податоците во однос на класата од членот 48 став (1) на овој закон,
- состојбата во која месото од живина се става во промет од членот 46 став (1) на овој закон, вклучително и препорачливата температура на чување и
- рокот на траење.

(4) Рокот на траење на свежото месо од живина се означува со ознаката “употребливо до“ придружена со датумот, изразен во бројки од 1 до 31 и месецот изразен во бројки од 1 до 12 и годината на производство.

(5) Кај претпакуваното месо од живина се наведуваат и следниве податоци: -
класата од членот 48 став (1) на овој закон,

- во случај на свежо месо од живина во малопродажба, вкупната цена и цената по тежинска единица,
- состојбата во која месото од живина се става во промет од членот 46 став (1) на овој закон,

- број на одобрение на кланичниот капацитет и
- во случај на месо од живина увезено од трети земји, индикација на земјата на потекло.

(6) Месото од живина при продажба како непретпакувано месо на крајниот потрошувач во малопродажба, треба да е идентификувано со податоци за името на производот, составот, рокот на траење и податоци за потеклото.

(7) По исклучок од ставовите (3), (4) и (5) на овој член, месото од живина може да биде неидентификувано доколку се доставува до кланични или капацитети за конфекционирање.

Член 63
**(Дополнително идентификување на месо
од живина)**

(1) Месото од живина наменето за пазар може дополнително да се идентификува во однос на начинот на ладење и начинот на одгледување.

(2) Начинот на идентификување од ставот (1) на овој член ознаките и нивната употреба ги пропишува министерот.

Член 64
(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките на пазарот со јајца, вклучително и јајца за инкубација и пилиња и месо од живина, Министерството воспоставува информативен систем за уредување на пазарот со јајца и месо од живина.

(2) Информативниот систем од ставот (1) на овој член особено содржи:

- број и производствени капацитети на производителите и одгледувачите на живина, вклучително и родителска живина,
- метод на одгледување,
- произведени и продадени количини месо од живина и јајца, јајца за инкубација и пилиња,
- податоци за собирачите и инкубаторските станици,
- податоци за откупени и продадени количини (број и/или тежина) јајца од собирачите, - податоци за центрите за пакување,
- податоци за откупени и продадени количини (број и/или тежина) јајца од центрите за пакување,
- податоци за кланичните капацитети,
- податоци за откупени и продадени количини од кланичните капацитети,
- податоци за откупени и внесени во инкубатор јајца за инкубација и продадени количини (број) на јајца за инкубација и пилиња по вид, тип и категорија на живина,
- податоци за продадени јајца извадени од инкубацијата и
- продажната цена на јајцата, месото од живина и јајцата за инкубација и пилињата.

Член 65
**(Евиденција и архивирање на податоците од производителите и одгледувачите на
живина и производителите на јајца за инкубација - одгледувачите
на родителска живина)**

(1) Производителите и одгледувачите на живина ги евидентираат и архивираат следниве податоци:

- 1) информации за метод на одгледување;
- 2) датумот на вселување, возраста при вселување и бројот на вселени пилиња/несилки;
- 3) датумот на шкартирање и бројот на шкартирани несилки;
- 4) информации за начинот на исхрана, со специфика за:
 - количината, типот и потеклото на храна доставена и/или измешана (произведена) на самото место и
 - датумот на доставување на храната;
- 5) количини (број и/или тежина) на произведени и продадените пилиња и продадените и/или доставени јајца по денови и
- 6) името и адресата на купувачот.

(2) Производителите и одгледувачите на родителска живина ги евидентираат и архивираат следниве податоци:

1) информации за видот, категоријата (дедовска, родителска или комерцијална живина) и типот (бројлерски, јајценосен, комбиниран);

2) датумот на вселување, возраста при вселување и бројот на вселени пилиња/дедовци, родители;

3) смртност, датумот на шкартирање и бројот на шкартирана живина;

4) информации за:

- количината, типот и потеклото на храна доставена и/или измешана (произведена) на самото место и

- датумот на доставување на храната;

5) количини (број) на произведени и продадените пилиња и продадените и/или доставени јајца за инкубација по денови и

6) името и адресата на купувачот.

(3) Доколку на иста производна единица се користат различни методи на одгледување, информациите наведени во ставот (1) точка 1 на овој член треба да се евидентираат за секој објект одделно.

(4) Во случај на слободен начин на одгледување се евидентира податок за датата на која птиците се пуштени во испуст за првпат.

(5) Податоците од ставовите (1) и (2) на овој член се водат дневно, а за потребите на информативниот систем се доставуваат неделно.

Член 66

(Евиденција и архивирање на податоците од собирачите, центрите за пакување и инкубаторските станици)

(1) Собирачите ги евидентираат и архивираат следниве податоци:

- количините (број и/или тежина) на купени јајца од секој произведувач одделно, со податоци за името, адресата и единствениот идентификациски број на земјоделското стопанство (во натамошниот текст: ИДБР) на произведувачот и датумот или периодот на снесување и

- количините (број и/или тежина) на јајца продадени на центри за пакување, за секој центар за пакување одделно, со податок за единствениот идентификациски број на центрите за пакување и датумот или периодот на снесување.

(2) Центрите за пакување треба да ги евидентираат и архивираат следниве податоци:

- количините (број и/или тежина) на купените/примените некласираните јајца, за секој произведувач одделно, со податоци за името, адресата и ИДБР на произведувачот и датумот или периодот на снесување,

- количините (број и/или тежина) на некласирани јајца,

- количините (број и/или тежина) на класирани јајца и

- количините (број и/или тежина) на продадените јајца, класирани по квалитет и по маса, со податоци за рок на траење за јајцата од класата А, датум на пакување за јајцата од класата Б, за секоја продажба одделно.

(3) Инкубаторските станици ги евидентираат и архивираат следниве податоци:

- информации за видот, категоријата (дедовска, родителска или комерцијална живина) и типот (бројлерски, јајценосен, комбиниран) на инкубираните јајца,

- датумот на внесување во инкубатор и

- количини (број) на јајца внесени во инкубаторот, произведени и продадени пилиња.

(4) Во случај на дополнително обележување на пакувањата по однос на начинот на исхрана на несилките, податоците од ставот (2) на овој член се чуваат одделно.

(5) За секоја продажба се евидентираат и податоци за називот и адресата на купувачот.

(6) Податоците од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член се водат дневно, а за потребите на информативниот систем се доставуваат неделно.

Член 67

(Евиденција и архивирање на податоците од кланични капацитети)

(1) Кланичните капацитети евидентираат и архивираат податоци за одгледувачите на живина, кои покрај методот на одгледување треба да содржат и податоци за количините (број и/или тежина) на купената/примената и заклана жива живина, за секој произведувач одделно, со податоци за името, адресата и ИДБР на одгледувачот на живина и датумот на вселување.

(2) Кланичните капацитети евидентираат и архивираат податоци за купувачите, кои покрај методот на одгледување треба да содржат и податоци за количините (број и/или тежина) на продадено/примено месо од живина, за секој купувач одделно, со податоци за името, адресата и единствениот идентификациски број на купувачот и датумот на продажба.

(3) Покрај податоците од ставовите (1) и (2) на овој член кланичните капацитети доставуваат и податок за продажна цена на целите трупови.

(4) Податоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член се водат дневно, а за потребите на информативниот систем се доставуваат неделно.

Член 68

(Архивирање на податоците)

(1) Евидентираниите податоци од членот 64 на овој закон се архивираат и чуваат трајно.

(2) Евидентираниите податоци од членовите 65, 66 и 67 на овој закон се архивираат и чуваат најмалку 12 месеци од датумот на нивното евидентирање.

Член 69

(Инспекциска контрола на операторите со јајца, операторите со родителски фарми и инкубаторски станици)

(1) За потребите на утврдување на усогласеноста на работењето на операторите со јајца, операторите со родителски фарми и инкубаторски станици со овој дел на законот, покрај инспекциските контроли по случаен избор операторите ќе бидат предмет на одреден број на инспекциски контроли од страна на Управата за ветеринарство во зависност од анализата на ризикот од официјалниот ветеринар.

(2) Анализата на ризикот од ставот (1) на овој член особено ги зема предвид: - резултатите од претходните инспекциски контроли,

- комплексноста на маркетинг каналите каде што се движат јајцата наменети за пазар, јајцата за инкубација и пилињата,

- степенот на сегментација во производниот капацитет или центарот за пакување,

- количината на произведени или спакувани јајца наменети за пазар, јајца за инкубација и пилиња и

- значителните промени на операторот од претходните години во однос на видот на производство, начинот на одгледување или методите на маркетинг.

(3) Инспекциските контроли не се најавуваат и може да се извршуваат истовремено со другите контроли согласно со овој закон.

(4) Податоците наведени во членовите 65 и 67 на овој закон се ставаат на располагање на официјалниот ветеринар на негово барање.

Член 70

(Толеранција на неусогласеност во квалитет, маса и обележување)

(1) При контрола на серии на јајцата од класата А се дозволени следниве толеранции за неусогласеност во однос на квалитетот:

- 5% од јајцата во центарот за пакување во моментот пред самото доставување и - 7% од јајцата во другите фази на маркетинг.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член кај јајцата кои се предмет на маркетинг како “екстра” не е дозволена толеранција за висината на воздушниот меур во која било фаза од маркетингот.

(3) При контрола на серии на јајца од класата А се дозволени толеранции за неусогласеност во однос на масата по поединечно јајце. Сериите можат да содржат не повеќе од 10% од јајцата од првата повисока класа и не повеќе од 5% од јајцата од првата пониска класа од онаа класа која е обележена на пакувањето.

(4) Кога серијата која е предмет на проверка содржи помалку од 180 јајца, вредностите на толеранција наведени во ставовите (1) и (3) на овој член се двојно поголеми.

Член 71

(Пуштање во промет)

Јајцата од класата Б увезени од други земји ќе бидат пуштени во слободен промет само по проверка за време на царинската постапка дали нивната финална дестинација е преработувачката индустрија.

Член 72

(Инспекциска контрола на месо од живина)

(1) За потребите на утврдување на усогласеноста со одредбите од членовите 48 и 49 на овој закон, официјалните ветеринари вршат инспекциски контроли во рамките на редовните контроли определени со закон.

(2) Контролите од ставот (1) на овој член на квалитетот на месото од живина се вршат на примерок земен во кланичните капацитети, местата за презентација, понуда, продажба, доставување, складирање, пакување, обележување и секоја друга форма на маркетинг, или во случај на увоз, за време на царинската постапка.

(3) При увоз на месо од живина, контролите од ставот (1) на овој член се вршат за време на прегледот и проверките при увоз и пред пуштање на производите во слободна циркулација на пазарот на Република Македонија.

Член 73

(Инспекциска контрола на квалитет на месо од живина)

(1) Инспекциска контрола на квалитет на месо од живина се врши на примерок на месото од живина кој се зема за секоја поединечна серија во зависност од големината на серијата, и тоа:

- 30 примероци од серии со големина од 100 до 500 парчиња,

- 50 примероци од серии со големина од 501 до 3.200 парчиња и - 80

примероци од серии со големина над 3.200 парчиња.

(2) При инспекциските контроли на серии на конфекционирани делови на месо од живина од класата А, дозволениот вкупен број на дефектни единици е:

- пет за примерокот од ставот (1) алинеја 1 на овој член,
- седум за примерокот од ставот (1) алинеја 2 на овој член и
- десет за примерокот од ставот (1) алинеја 3 на овој член.

(3) При инспекциските контроли на серии на цели трупови месо од живина од класата А, дозволениот вкупен број на дефектни единици е:

- два за примерокот од ставот (1) алинеја 1 на овој член,
- три за примерокот од ставот (1) алинеја 2 на овој член и
- четири за примерокот од ставот (1) алинеја 3 на овој член.

(4) При инспекциските контроли на серии од класата Б на месо од живина, дозволениот вкупен толерантен број на дефектни единици е двојно поголем од вредностите наведени во ставовите (2) и (3) на овој член.

(5) Во случај кога контролираните серии го надминуваат дозволениот вкупен број на дефектни единици, истите се повлекуваат од пазарот.

Член 74

(Инспекциска контрола на содржина на вода во месо)

(1) За контрола на квалитетот на месото од живина и свежите, замрзнатите и брзо замрзнатите конфекционирани делови од труп во кланични капацитети се вршат инспекциски контроли за утврдување на содржината на вода со употреба на методот за утврдување на просечната загуба на вода при одмрзнувањето од членот 49 на овој закон и методите за утврдување на вкупна содржина на вода во лабораторија (хемиски тест).

(2) Инспекциски контроли од ставот (1) на овој член се вршат најмалку еднаш на секои три месеци со земање на примероци од секој кланичен капацитет поединечно,

(3) Инспекциски контроли од ставот (1) на овој член се вршат секогаш кога ќе се утврди дека содржината на вода во месото од живина и свежите, замрзнатите и брзо замрзнатите конфекционирани делови од труп е над дозволената од членот 49 став (3) на овој закон.

(4) Доколку по земање на примероци од три различни производни дена во рамките на временски период од четири недели, инспекциските контроли од став (1) на овој член ќе утврдат дека содржината на вода во месото од живина, свежите, замрзнатите и брзо замрзнатите конфекционирани делови од труп е во рамките на дозволеното, бројот на инспекциски контроли се сведува на минимумот наведен во ставот (2) на овој член.

(5) Доколку инспекциските контроли од ставот (1) на овој член ќе утврдат дека се исполнети критериумите за технички неизбежните вредности на содржината на вода во период од една година, временската рамка за инспекциските контроли наведена во ставот (2) на овој член се намалува на еднаш во период од шест месеци.

(6) Во случај кога со инспекциските контроли со намален интензитет од ставот (5) на овој член се утврди неисполнување на критериумите за технички неизбежните вредности на содржина на вода, повторно се воспоставува временската рамка за инспекциски контроли од ставот (2) на овој член.

(7) Методите за утврдување на вкупната содржина на вода во лабораторија (хемиски тест) од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

5. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРИ НА ГОВЕДСКО МЕСО

5.1. Стандарди за квалитет

Член 75

(Одредување на квалитет)

(1) На пазарот на говедско месо можат да се стават во промет говедските трупови и половинки (во натамошниот текст: трупови), ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

(2) Категориите на говедата се одредуваат според нивната старост, пол и физиолошка состојба.

(3) Класите на труповите се одредуваат според меснатоста (конформацијата на трупот), како и според покриеноста на трупот со масно ткиво.

(4) Начинот на обработка на трупот за оцена, како и начинот и методите на одредување на квалитетот со категоризација на говедата и класирањето на труповите од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 76

(Категории на трупови)

(1) Со одредување на категоријата на говедото се одредува и категоријата на трупот.

(2) Труповите на говеда според староста, полот и физиолошката состојба се категоризирани во:

- категорија А - трупови од заклани млади некастрирани машки говеда на возраст до 24 месеци,

- категорија В - трупови од други заклани некастрирани машки говеда,

- категорија С - трупови од заклани кастрирани машки говеда,

- категорија D - трупови од заклани женски говеда кои се отелиле и -

категирија Е - трупови од други заклани женски говеда.

(3) Труповите на говеда на возраст до 12 месеци се категоризираат во:

- Категорија V - трупови од заклани телиња на возраст до осум месеци и

- Категорија Z - трупови од заклани постари телиња на возраст од осум до 12 месеци.

(4) Категоријата D се дели на три поткатегории, и тоа:

- D1 - труп од заклана крава која се отелила на возраст до 30 месеци,

- D2 - труп од заклана крава која се отелила на возраст од 30 месеци до пет години и -

D3 - труп од заклана крава која се отелила, на возраст над пет години.

Член 77

(Кланична маса на трупови)

(1) Кланичната маса на труповите се утврдува непосредно после колењето, обработката и ветеринарно-здравствениот преглед со мерење на масата на топлите трупови.

(2) Класификацијата, означувањето и мерењето на труповите се врши најдоцна до еден час по колењето.

(3) Идентификацијата на труповите се врши со означување на категоријата и класата на меснатост и масна обвивка.

Член 78

(Класи на трупови)

(1) Труповите пред ставање во промет се распределуваат во класи.

(2) Класирањето на труповите на линија на колење се врши според конформацијата на трупот и покриеноста на трупот со масно ткиво.

(3) Труповите се распределуваат со визуелно оценување на меснатоста во пет класи: E, U, R, O и P.

(4) Оцената на покриеноста на труповите од говеда со масно ткиво се врши во пет класи од еден до пет.

(5) Класирањето не смее да почне без претходна проверка на соодветниот придружен документ и идентификацискиот број на животното.

Член 79

(Поткласи на трупови)

(1) Покрај оценувањето во класи дополнително се врши и оценување во поткласи во случај кога меснатоста (конформација) и покриеноста на труповите со масно ткиво на трупот е со повисок или понизок квалитет од одредената класа, а не може да се впише во повисоката или пониската чиста класа.

(2) Во случај на повисок квалитет од чистата класа за меснатост, класираниот труп дополнително по буквата за класа се означува со ознаката “+”. Во случај на понизок квалитет од чистата класа за меснатост, класираниот труп по буквата за класа дополнително се означува со ознаката “-”.

(3) Во случај на повисок квалитет од чистата класа покриеноста на труповите со масно ткиво, класираниот труп дополнително по бројката за класа се означува со ознаката “+”. Во случај на понизок квалитет од чистата класа за покриеноста на труповите со масно ткиво, класираниот труп по бројката за класа дополнително се означува со ознаката “-”.

Член 80

(Задолжително оценување)

(1) Оценувањето на труповите во класи и поткласи според конформацијата на трупот и покриеноста на трупот со масно ткиво е задолжително за сите кланични капацитети кои колат повеќе од десет говеда неделно, пресметано како просек на годишно ниво.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член не е задолжително кај кланични капацитети кои колат помалку од десет говеда неделно, пресметано како просек на годишно ниво.

Член 81

(Класи на месо од говеда)

Месо добиено од говеда при продажба на мало се класифицира како:

- телешко месо е месо добиено од трупови не постари од осум месеци од класата V,
- месо од постари телиња е месо добиено од трупови на животни стари од осум до 12 месеци од класата Z,
- младо говедско месо или месо од млади говеда е месо добиено од трупови од животни постари од 12 месеци, при што горната старосна граница за бикови изнесува 24 месеци, а за телиња, заклани првоотелени и кастрирани машки животни (волови) до 30 месеци од класите A, C, E и D1 и
- говедско месо е месо добиено од трупови од бикови постари од 24 месеци, како и од крави, јуници и кастрирани машки животни постари од 30 месеци.

5.2. Означување на трупови од говеда

Член 82 (Означување)

(1) Трупови кои се ставаат во промет треба соодветно да се означени. Труповите се означуваат со печатање на обработениот труп и/или со етикета прикачена на трупот.

(2) Ознаките од ставот (1) на овој член не смеат да се отстранат од трупот пред неговата преработка.

(3) Начинот на означување, формата и содржината на печатот, како и содржината на етикетата ги пропишува министерот.

5.3. Постапка за класификација

Член 83 (Класификатори)

(1) Класификација на трупови вршат класификатори со лиценца за класифицирање на трупови.

(2) За добивање на лиценцата од ставот (1) на овој член субјектите треба да имаат завршена обука и положено испит за класификатори.

(3) Обуката и испитот од ставот (2) на овој член ги изведува овластена институција од областа на сточарството најмалку еднаш годишно. Овластената институција врши и дообука на класификатори.

(4) Лиценцата од ставот (1) на овој член ја издава овластената институција врз основа на положен испит.

(5) Трошоците за изведување на обуката и полагање на испитот се на товар на кандидатите и не треба да бидат поголеми од стварните трошоци направени за одржување на истите.

(6) Начинот на вршење на обуката, содржината на програмата за вршење на обуката и полагање на испит и висината на трошоците за изведување на обуката и полагање на испитот ги пропишува министерот.

Член 84 (Овластена институција)

(1) Институцијата од членот 83 став (3) на овој закон ја овластува министерот по претходно спроведена постапка за овластување.

(2) Институцијата за да биде овластена треба да ги исполнува минимум следниве услови:

- да е наставно научна високообразовна институција од областа на сточарството,
- да има вработено најмалку четири доктори на науки за соодветниот вид производ за кој се врши класирање,
- да поседува соодветни простории и опрема за изведување на обуките и -
- да има изработена програма за вршење на обука.

Член 85 (Барање и услови за класификатори)

За посетување обука и полагање испит за класификатор, заинтересираните лица поднесуваат барање до овластената институција од членот 84 на овој закон. Кон барањето заинтересираните лица приложуваат доказ за завршено најмалку средно стручно образование од областа на сточарството или ветерината.

Член 86

(Услови за работа на класификаторот)

(1) Кланичните капацитети се должни да обезбедат соодветни технички услови за работа на класификаторот.

(2) Под соодветни технички услови за работа на класификаторот се подразбира: -
непречен пристап до труповите,
- непречен поглед на вагата од местото за класирање и
- приклучок за електрична енергија во близина на местото каде што се спроведува класирање.

(3) Во случај кланицата да не осигури услови за класирање согласно со одредбите од овој член, класификаторот ја известува Управата за ветеринарство.

Член 87

(Класирање на трупови)

(1) Класификаторот врши класирање на трупови согласно со одредбите од членовите 78 и 79 на овој закон.

(2) При вршење на класирањето на труповите класификаторот: -
го утврдува идентитетот на трупот,
- ја утврдува исправноста на кланичната обработка на трупот, - ја утврдува категоријата и класите,
- ги означува труповите,
- составува записник за извршеното класирање, подготвува извештај за класирањето и води евиденција за класирањето на труповите и
- води евиденција за извршената класификација на труповите.

(3) По завршувањето на класирањето, класификаторот изработува и доставува збирен записник за дневното класирање до кланичниот капацитет.

Член 88

(Соопштување на резултати од класирање)

(1) За резултатите од класификацијата кланичниот капацитет писмено и/или електронски ги известува субјектите за кои се врши колењето во рок од 24 часа од извршеното колење.

(2) Резултатите кои се соопштуваат се водат на образец за известување.

(3) Формата и содржината на образецот од ставот (2) на овој член, како и начинот на неговото пополнување ги пропишува министерот.

Член 89

(Приговор на резултатите од класирање)

(1) Кланичните капацитети или субјектите за кои се врши колењето, во рок од 24 часа по приемот на записникот од членот 88 на овој закон, можат да поднесат приговор на оцената од извршеното класирање до официјалниот ветеринар и од него да побараат повторно класирање на труповите.

(2) Приговорот од ставот (1) на овој член се доставува лично, по електронска пошта или факс.

(3) Официјалниот ветеринар врши повторно класирање.

(4) Во случај кога при повторното класирање на труповите ќе се утврди дека труповите не се соодветно оценети, трошоците од повторното класирање и трошоците за спроведената постапка ги сноси класификаторот, а во спротивно, трошоците ги сноси субјектот кој поднел приговор.

(5) Конечни се сметаат резултатите од повторното класирање.

5.4. Пазарно информативен систем

Член 90

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следење на состојбите на пазарот со говедско, свинско, овчо и козјо месо, Министерството воспоставува информативен систем.

(2) Информативниот систем од ставот (1) на овој член особено содржи: -

назив, адреса и регистарски број на кланичен капацитет,

- податоци за субјектите за кои се врши колењето,

- податоци за категоријата на оценетите животни,

- податоци за класата на оценетите трупови,

- податоци за бројот на примени животни и излез на трупови од кланичниот капацитет

и

- продажната цена на трупови.

Член 91

(Евиденција и архивирање на податоците од кланични капацитети и информирање)

(1) Кланичните капацитети ги евидентираат и архивираат податоците од членот 87 на овој закон.

(2) Податокот од членот 90 став (2) алинеја 4 на овој закон кланичните капацитети ги обезбедуваат од класификаторите од член 83 на овој закон.

(3) Кланичните капацитети се должни податоците да ги водат дневно, а до Министерството ги доставуваат секоја среда во тековната недела за претходната недела и како збирен месечен извештај, најдоцна до крајот на првата недела во тековниот месец за претходниот месец.

(4) Кланичните капацитети кои не вршат колење секој ден, задолжително го известуваат класификаторот за точниот ден и време на колење, како и за бројот на грла кои е планирано да се колат тој ден. Известувањето го доставуваат најдоцна 48 часа пред вршење на колењето по факс или преку електронска пошта.

Член 92

(Архивирање на податоците)

(1) Евидентираните податоци во информативниот систем од членот 90 на овој закон се архивираат и чуваат трајно.

(2) Податоците кои ги водат кланичните капацитети од членот 91 на овој закон ги архивираат и чуваат најмалку 24 месеци од датумот на нивното евидентирање.

5.5. Контрола

Член 93

(Инспекциски контрола)

(1) Управата за ветеринарство врши контрола на класирањето без претходна најава најмалку два пати за шест месеци во секој кланичен капацитет на случајно избрани примероци од трупови.

(2) Во случај кога ќе се утврди дека разликата во класирањето на труповите е поголема од дозволената, официјалниот ветеринар му дава опомена на класификаторот во форма на решение.

(3) Во случај втор пат да се утврди разлика во класирање, официјалниот ветеринар носи решение за дообука на класификаторот, а во случај да се појави разлика по трет пат официјалниот ветеринар носи решение за одземање на лиценцата на класификаторот. Трошоците за повторната обука на класификаторот се на товар на класификаторот.

(4) Инспекциската контрола од ставот (1) на овој член се однесува и за пазарите на свинско, овчо и козјо месо.

6. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРИ ЗА СВИНСКО МЕСО

6.1. Стандарди за квалитет

Член 94

(Одредување на квалитет)

(1) На пазарот на свинско месо можат да се стават во промет свинските трупови и половинки (во натамошниот текст: трупови), ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

(2) Категориите на свињи се одредуваат според нивната старост.

(3) Класите на трупови се одредуваат според степенот на меснатоста и конформацијата на трупот.

Член 95

(Категории на свињи за колење)

Свињите за колење кои се ставаат во промет, според возраста и масата се распоредуваат во следниве категории:

а) категорија I се прасиња од двата пола со маса на исчистен труп од пет до 25 kg;

б) категорија II се гоени свињи каде спаѓаат свињи и кастрати, чија маса на топлите половинки изнесува 50 до 120 kg кај шурени, односно 37 до 100 kg кај дерените свињи. Машките животни треба да бидат кастрирани во првата недела од животот, а доколку тоа не е случај најмалку 30 дена пред денот на колењето;

в) категорија III се лесни гоени свињи каде спаѓаат свињи од двата пола и кастрати, на кои масата на топлите половинки изнесува 20 до 49 kg кај шурени свињи, односно 37 kg кај дерени свињи:

- тешки гоени свињи се свињи и кастрати, на кои масата на топлите половинки изнесува 121 до 180 kg кај шурени свињи односно 101 до 153 kg кај дерените свињи и

- исклучени свињи од приплод каде што спаѓаат приплодни свињи без оглед на масата на топлите половинки и нерези над 64 kg кои се одрани;

г) категорија IV се млади гоени нерези каде спаѓаат некастрирани свињи од машки пол со маса на топли половинки од 50 до 80 kg кај шурени, односно 37 до 64 kg кај дерени свињи. Во оваа категорија спаѓаат и монорхиди и крипторхиди и

д) категорија V се останати свињи каде што спаѓаат свињи кои не се опфатени со категориите I, II, III и IV.

Член 96

(Мерење на маса на трупови)

(1) За сите категории на шурени и дерени свињи од членот 95 став (1) на овој закон наменети за пазар, на линијата за колење се мери масата на топлите половинки и се врши оценување на меснатоста и распределување на труповите во пазарни категории.

(2) За да се утврди масата на труповите непосредно после колењето и обработката и ветеринарно-здравствениот преглед се врши мерење на тежината на топлите трупови.

(3) Мерењето, класификацијата и означувањето на труповите се врши на линијата за колење најдоцна 45 минути по колењето. Кога поради технички услови на линијата за колење не е можно да се измери масата на топлата половина најдоцна до 45 минути по колењето или кога топлата маса на трупот, односно половинките од технички причини е утврдена по истекот на 45 минути се вршат корекции. За секои наредни 15 минути над определеното време се одзема 0,1 % од топлата маса на трупот, односно половинката.

Член 97

(Одредување на меснатост и конформација)

(1) За одредување на меснатоста и конформацијата на трупот се употребуваат стандардно подготвени половинки свињи на кои не смее да им се отстрани масното и мускулното ткиво.

(2) Меснатоста на труповите се одредува според методите од ставот (5) на овој член и се изразува со процентот на месото во трупот.

(3) За одредување на меснатоста на трупот се мери дебелината на масното и мускулното ткиво со ниво на прецизност од +/- 1 mm.

(4) Конформацијата на труповите се врши со визуелно оценување на застапеноста на мускулите во трупот.

(5) Меснатоста се одредува по две признати методи за оцена на процентот на месо и тоа DM5 (рачен метод) и HGP (автоматски метод).

(6) Методите за одредување на меснатоста и начинот на одредување на конформацијата за оценување на труповите на заклани свињи од овој член ги пропишува министерот.

Член 98

(Задолжителна примена на методи)

(1) Оценувањето на труповите во класи според конформацијата е задолжително за сите кланици независно од нивниот капацитет.

(2) Кланичните капацитети кои дневно колат до 100 гоени свињи наменети за пазар задолжително ја применуваат DM5 (рачен метод).

(3) Кланичните капацитети кои дневно колат повеќе од 100 гоени свињи наменети за пазар ја применуваат HGP (автоматски метод).

Член 99

(Оценување и означување на свински трупови)

(1) Труповите и половинките според меснатоста се оценуваат и класираат во шест класи S, E, U, R, O и P.

(2) Оценетите и класираните трупови се означуваат со големи букви S, E, U, R, O и P за соодветната класа. Означувањето се врши со печатање или со прикачување на етикета на труповите и половинките. Прикачувањето на етикетата се врши на начин со кој нејзиното отстранување ќе биде видливо.

(3) Труповите може и дополнително да се означат со ознаки за детали за масата на трупот или какви било други детали што се сметаат за соодветни без да се оштети означувањето од ставот (2) на овој член.

(4) Начинот на оценување на линија на колење во категории и класи, начинот на означување, формата и содржината на печатот, како и содржината на етикетата ги пропишува министерот.

6.2. Постапка за класификација

Член 100

(Класификација)

Условите, начинот и постапката за стекнување на лиценца за класификатор, начинот и постапката за вршење на обука и одржување на испит, овластувањето на институциите, вршење на класификацијата и условите за работа на класификаторот, се утврдени во членовите 83, 84, 85, 86 и 87 од овој закон.

Член 101

(Соопштување на резултатите од класификацијата)

Соопштувањето на резултатите од класификацијата, образецот за известување и начинот на неговото пополнување и доставување и постапката за приговор на резултатите од класификацијата се врши согласно со членовите 88 и 89 од овој закон.

6.3. Пазарно информативен систем

Член 102

(Информативен систем)

Податоците потребни за уредување и следење на состојбите со пазарот со свинско месо, нивното евидентирање, архивирање и доставување, како и известувањата за денот на колење се утврдени во членовите 90, 91 и 92 од овој закон.

7. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРИ ЗА ОВЧО И КОЗЈО МЕСО

7.1. Стандарди за квалитет

Член 103

(Одредување на квалитет)

(1) На пазарот за овчо и козјо месо можат да се стават во промет овчи и козји трупови и половинки (во натамошниот текст: трупови), ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

(2) Категориите на овците и козите се одредуваат според нивната возраст.

(3) Класите на труповите се одредуваат според масата (за лесни јагниња), меснатоста (конформацијата на трупот), како и според покриеноста на трупот со лој.

(4) Начинот на одредување на категории овци и кози и класирањето на труповите со оценување на линија на колење ги пропишува министерот.

Член 104

(Категоризација на овци/кози и овчи/козји трупови)

(1) Овците/козите за колење според возраста се делат на две категории:

- јагниња/јариња - животни до 12 месеци додека немаат ни еден стален секач, а вториот чифт катници не е во потполност израстен и

- овци/кози - над 12 месеци.

(2) Категоријата јагниња се дели на две поткатегории:

- лесни јагниња - млечни јагниња или гоени јагниња од обата пола не постари од пет месеци и

- тешки јагниња (гоени јагниња) на возраст од пет до 12 месеци.

(3) Во недостаток на расположливи податоци за возраста на грлата таа се одредува врз основа на забите.

(4) Со одредување на категоријата на овците се одредува и класата на трупот.

Член 105

(Класификација на трупови)

(1) Во промет се ставаат трупови класифицирани според конформација, степен на покриеност на трупот со лој и масата на трупот (кај лесни јагниња).

(2) Според конформацијата труповите од овци се класираат во шест класи S, E, U, R, O и P.

(3) Според степенот на покриеност со масна обвивка труповите од овци се класираат во пет класи 1, 2, 3, 4 и 5.

(4) Трупот врз основа на масата (кај лесните јагниња) се класифицира во:

- класа I - трупови од лесни јагниња (млечни јагниња) се подразбира примарно обработен труп до 13 kg (после искрвавувањето, вадење на внатрешните органи - евисцерација и дерење), без долните делови на екстремитетите (одвоени на тарзометатарзалниот и карпометакарпалниот зглоб), со глава, срце, бели дробови, црн дроб, бубрези и стомачна марамица. Труповите од лесните јагниња според масата дополнително се делат во три класи A, B и C,

- класа II - трупови од гоени јагниња се подразбира примарно обработен труп над 13 kg (после искрвавувањето, евисцерација и дерење) со или без глава, без долните делови на екстремитетите (одвоени на ист начин како во претходната поткатегорија), со бубрези и бубрежна лој и

- класа III - трупови од овци се подразбира примарно обработен труп на ист начин како кај втората поткатегорија јагниња (гоени јагниња), без глава.

7.2. Означување

Член 106

(Означување)

(1) Класираните трупови пред ставање во промет се означуваат со печатирање и со прикачување на етикета.

(2) Во однос на возраста класираните трупови се означуваат со “L” за трупови на јагниња и “S” за трупови на овци.

(3) Во однос на масата класираните трупови се означуваат со А, В и С.

(4) Во однос на степеност на покриеност со лој труповите се означуваат со ознаки од 1 до 5.

(5) Класификацијата, мерењето и означувањето на труповите се врши на линија на колење најдоцна еден час по колењето.

(6) Начинот на означување, формата и содржината на печатот и етикетата ги пропишува министерот.

7.3. Постапка за класификација

Член 107

(Класификација)

Условите, начинот и постапката за стекнување на лиценца за класификатор, начинот и постапката за вршење на обука и одржување на испит, овластувањето на институциите, работата на класификаторот и условите за работа на класификаторот, се утврдени во членовите 83, 84, 85, 86 и 87 од овој закон.

Член 108

(Соопштување на резултатите од класификацијата)

Соопштувањето на резултатите од класификацијата, образецот за известување и начинот на неговото пополнување и доставување и постапката за приговор на резултатите од класификацијата се врши согласно со членовите 88 и 89 од овој закон.

7.4. Пазарно информативен систем

Член 109

(Информативен систем)

Податоците потребни за уредување и следење на состојбите со пазарот со овчо и козјо месо, нивното евидентирање, архивирање и доставување, како и известувањата за денот на колење се утврдени во членовите 90, 91 и 92 од овој закон.

8. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАРОТ НА ПРОИЗВОДИ ОД ПЧЕЛИ

8.1. Стандарди за квалитет

Член 110

(Производи од пчели)

На пазарот на производи од пчели можат да се стават во промет мед, матична млеч, Polen, прополис и пчелин восок ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

Член 111

(Видови на мед во промет според потеклото)

(1) Медот кој се става во промет според потеклото може да е цветен (нектарски) мед и мед од медлика (медликовец).

(2) Цветниот мед од ставот (1) на овој член е мед добиен од нектарот на различни видови медоносни растенија. Цветниот мед може да биде:

- монофлорен кој во нерастворливиот седимент содржи најмалку 45% поленски зрнца од ист растителен вид и

- полифлорен, кој е мешавина на мед од повеќе растителни видови.

(3) Медот се смета за монофлорен ако застапеноста на поленските зрнца во нерастворливиот седимент изнесува најмалку:

- 85% за питом костен (*Castanea sativa*),

- 30% за луцерка (*Medicago sp.*),

- 30% за рузмарин (*Rosmarinus officinalis*),

- 25% за липа (*Tilia sp.*),

- 20% за жалфија (*Salvia sp.*)

- 20% за даб (*Quercus sp.*),

- 20% за багрем (*Robinia pseudacacia*) и

- 20% за лаванда (*Lavandula sp.*).

(4) Медот од медлика од ставот (1) на овој член е мед добиен од секретите на инсектите од лисни и штитести вошки (*Hemiptera*) кои паразитираат на живите делови од растенијата.

Член 112

(Видови на мед во промет според начинот на производство)

Медот според начинот на производство се става во промет како: -
мед во саќе,

- парчиња саќе во мед,

- дрениран мед,

- течен (центрифугиран мед),

- пресуван мед,

- филтриран мед,

- мед за преработка и

- мед со додатоци.

Член 113

(Видови на пчелен восок во промет)

Пчелиниот восок се става во промет како:

- непрочистен пчелин восок,

- прочистен пчелин восок,

- прочистен и белен пчелин восок и

- сортни основи.

Член 114

(Стандарди за квалитет)

(1) Медот кој се става во промет треба да исполнува стандарди за квалитет по однос на содржина на шеќери, содржина на вода, нерастворливи материи во вода, електроспроводливост, слободни киселини, активност на дијастаза и содржина на хидроксиметилфурфурол.

(2) Квалитетот на матичниот млеч се одредува според содржината на суви материи и белковини. Свежиот матичен млеч содржи најмалку 30 % суви материи и најмалку 11 % белковини.

(3) Поленот се става во промет како свеж и замрзнат. Квалитетот на поленот се одредува според содржината на суви материи и чистота (присуство на механички примеси и остатоци од пчели).

(4) Прополисот се става во промет во цврста состојба и растворен. Квалитетот на прополисот се одредува според содржината на материите кои се екстрахираат со алкохол и чистота (присуство на механички примеси и остатоци од пчели). Прополисот кој се става во промет не смее да содржи катран.

(5) Стандардите и начинот за одредување на квалитетот на производите од пчели ги пропишува министерот.

Член 115

(Чување на производи од пчели)

(1) Матичниот млеч се чува во херметички затворени темни садови на температура од -18 °С.

(2) Свежиот полен стерилизиран со сушење треба да се чува во темна херметички затворена амбалажа или измешан во мед.

Член 116

(Дозволени додатоци)

(1) Производите од пчели кои се ставаат во промет можат да содржат дозволени додатоци за подобрување на квалитетот.

(2) Дозволените додатоци од ставот (1) на овој член и нивното дозирање во производите од пчели ги пропишува министерот.

8.2. Пакување и означување на производи од пчели

Член 117

(Пакување и означување на производи од пчели)

(1) Производите од пчели кои се ставаат во промет треба да се соодветно пакувани и означени.

(2) Начинот на пакување и означување од ставот (1) на овој член, како и формата и содржината на ознаката на производите од пчели по однос на квалитетот ги пропишува министерот.

8.3. Пазарно-информативен систем на производи од пчели

Член 118

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следењето на состојбите на пазарот со производи од пчели, Министерството воспоставува информативен систем.

(2) Информативниот систем од ставот (1) на овој член особено содржи: - име/назив и адреса/седиште на операторот,

- број на пчелни друштва и
- количина на добиениот, односно откупениот производ.

(3) Во рамките на информативниот систем од ставот (1) на овој член се евидентираат и податоци од Земјоделскиот пазарен информативен систем согласно со Законот за земјоделство и рурален развој.

Член 119

(Евиденција и архивирање)

(1) Операторите со производи од пчели водат евиденција за производите која особено содржи:

- име на производот,
- краток опис на технолошката постапка за добивање на соодветниот производ, - количина на добиениот односно откупениот производ и
- извршена анализа на производот.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член се доставува до Министерството најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата ги пропишува министерот.

8.4. Контрола на стандарди за квалитет

Член 120

(Контрола на квалитет на производи од пчели, анализа и суперанализа на примероци)

(1) За контрола на квалитетот на производите од пчели кои се ставаат во промет се врши анализа и суперанализа на земените примероци.

(2) Контрола на квалитетот на производите од пчели врши Управата за ветеринарство.

(3) Анализа и суперанализа на земените примероци за контрола вршат овластени лаборатории. Суперанализа се врши по приговор на резултатите од анализата поднесен од операторот, кој не е задоволен од резултатите од анализа.

(4) Начинот на земање примероци и методите за анализа и суперанализа ги пропишува министерот.

Член 121

(Овластени лаборатории)

(1) Лабораториите од членот 120 став (3) на овој закон ги овластува министерот доколку ги исполнуваат следниве услови:

- имаат вработено најмалку две лица со високо образование од областа на хемиските, технолошките, биотехнолошките, биохемиските, ветеринарните или земјоделските науки со најмалку двегодишно работно искуство за изведување на лабораториските анализи,
- располагаат со соодветни простории опремени со потребна опрема за вршење на анализите и суперанализите и

- да се акредитирани од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија за соодветните методи за вршење анализи на производи од пчели.

(2) Поблиските услови од ставот (1) алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Член 122

(Решение за овластување)

(1) За овластувањето од членот 121 на овој закон министерот издава решение.

(2) За добивање на решението од ставот (1) на овој член лабораториите поднесуваат барање за овластување кое во прилог ги содржи доказите за исполнување на условите утврдени во членот 121 од овој закон.

(3) Решението за овластување од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

(4) Министерот со решение ќе го одземе овластувањето од овластените лаборатории за вршење на анализи и суперанализи за кои ќе се утврди дека престанале да ги исполнуваат условите предвидени во членот 121 од овој закон.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член лабораторијата од ставот (4) на овој член може во рок од 15 дена од денот на приемот на решението да изјави жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

Член 123

(Приговор на резултатите од анализата)

(1) На постапката при вршење контрола, начинот на известување и роковите за доставување на резултатите од извршените анализи и доставувањето на приговорот се применуваат прописите од областа на ветеринарното здравство.

(2) Трошоците за анализа на производи од пчели се на товар на производителите и преработувачките капацитети.

(3) По добивањето на резултатите производителот и/или преработувачкиот капацитет во рок од 24 часа по нивното примање можат да поднесат приговор до овластена лабораторија за суперанализа.

(4) Трошоците за суперанализата се на товар на операторот, доколку добиените резултати соодветствуваат со резултатите од анализата. Во случај кога добиените резултати од суперанализата отстапуваат од резултатите од анализата, трошоците за суперанализата ги сноси овластената лабораторија за анализа.

(5) Резултатите од суперанализата се конечни.

9. УРЕДУВАЊЕ НА ПАЗАР НА МЛЕКО

9.1. Стандарди за квалитет на млеко и производи од млеко

Член 124

(Одредување на квалитет)

На пазарот на млеко можат да се стават во промет сурово и конзумно млеко и производите од млеко ако ги исполнуваат условите за квалитет утврдени со овој закон.

Член 125

(Квалитет на сурово млеко)

(1) Суровото млеко што се става во промет во зависност од видот на животното од кое е добиено покрај својствениот мирис, вкус и боја треба да ги исполнува минималните барања за квалитет по однос на содржината на масти, точка на мрзнење, безмаслена сува материја, белковини, специфична тежина и титрациона киселост.

(2) Барањата за квалитет од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 126

(Класирање и вреднување на сурово млеко)

(1) Суровото млеко се класира во екстра, прва и втора класа според содржината на протеини, содржината на масти, вкупниот број на микроорганизми и соматски клетки.

(2) Класирањето на сурово млеко се врши со земање и анализирање на примероци при откупот непосредно по молзењето, или со земање на примероци од чувано сурово млеко согласно со ставот (8) од овој член. Примероците за анализа на протеини и масти се земаат најмалку двапати месечно, а за вкупниот број на микроорганизми и соматски клетки најмалку еднаш месечно.

(3) Земање на примероци за класирање на суровото млеко вршат контролори кои имаат завршена обука за земање примероци и кои ги исполнуваат условите пропишани во членот 85 од овој закон. Обуката за земање примероци ја врши овластена институција од членот 84 на овој закон.

(4) Трошоците за класирање на суровото млеко се во висина на стварно направените трошоци за нивното земање и анализирање и се на товар на производителите и/или на преработувачките капацитети.

(5) Контролорите од ставот (3) на овој член при земање на примероците составуваат дневен записник со податоци на фармите од кои се земени примероците и соодветно го обележуваат секој примерок.

(6) Вреднувањето на суровото млеко се врши врз основа на одредување на класите од ставот (1) на овој член.

(7) Анализа на примероците за класирање и вреднување на млекото ја врши овластената лабораторија од членот 138 на овој закон.

(8) Начинот на чување на суровото млеко и земање примероци за анализа и суперанализа, содржината, формата и начинот на пополнување на записникот, методите за анализа на суровото млеко, начинот на класирање и методот на вреднување на суровото млеко, како и начинот на вршење на обуката и програмата за вршење на обуката за контролори ги пропишува министерот.

Член 127

(Конзумно млеко)

(1) Конзумно млеко е термички обработено сурово млеко кое се става во промет до крајниот потрошувач без натамошна обработка и според процентот на млечна маст се класира како полномасно, полуобезмастено и обезмастено млеко.

(2) Полномасното млеко кое се става во промет во однос на млечна маст може да биде стандардизирано полномасно млеко со процент на млечна маст од најмалку 3,50% (м/м) и нестандардизирано полномасно млеко со процент на млечна маст не помала од 3,50% (м/м) и која не е променета од фазата на молзење.

(3) Полуобезмастено млеко кое се става во промет е млеко со процент на млечна маст од 1,50 % (м/м) до 1,80% (м/м).

(4) Обезмастено млеко е млеко кое се става во промет со процент на млечна маст најмногу до 0,50 % (м/м).

(5) Во промет се става и термички третирано млеко кое не е во согласност со ставовите (2), (3) и (4) од овој член во однос на содржината на млечна маст и на етикетата мора јасно, читливо и неизбришливо да се означи содржината на млечна маст и не смее да се користат термините полномасно, полуобезмастено и обезмастено млеко.

Член 128

(Видови на конзумно млеко)

(1) Конзумното млеко се става во промет како пастеризирано и стерилизирано во зависност од начинот на термичка обработка на суровото млеко.

(2) Пастеризирано млеко е млеко кое е загреано до 100°C и веднаш оладено од еден до четири степени целзиусови при што треба да покажува негативна реакција на алкална фосфатаза тест веднаш по таквиот третман.

(3) Стерилизирано млеко е млеко кое директно или индиректно е загреано на температура од 135°C до 150°C во комбинација со соодветно време со што се обезбедува стерилизација (отсуство на микроорганизми или спори). Веднаш по термичката обработка млекото се лади и пакува во асептички услови.

(4) Пастеризираното млеко може да биде хомогенизирано и/или стандардизирано, а стерилизираното млеко треба да е хомогенизирано.

(5) По исклучок во промет може да се стави и млеко кое не е термички обработено, ако е во согласност со одредбите на прописите за безбедност на храна.

Член 129

(Производи од млеко)

(1) Производи од млеко што се ставаат во промет се производи кои ги исполнуваат стандардите за квалитет и се добиени со преработка на млеко. При преработката во производите од млеко може да се додаваат одредени супстанции потребни за нивната преработка, но истите не треба да се користат како делумна или целосна замена на која било млечна состојка.

(2) Стандардите за квалитетот на конзумното млеко и млечните производи и употребата на називите на производите од млеко ги пропишува министерот.

Член 130

(Употреба и квалитет на starter културите, сирилата и други материи)

(1) Употребата и квалитетот на starter културите, сирилата и други специфични материи кои се додаваат при преработка на млекото треба да ги задоволуваат барањата во однос на квалитет и нивна активност.

(2) Квалитетот и активноста на starter културите, сирилата и други специфични материи и начинот на нивната употреба од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

9.2. Означување на млеко и производи од млеко

Член 131

(Означување на млеко и млечни производи)

(1) Млекото и млечните производи кои се ставаат во промет на пакувањето се означуваат трајно, лесно видливо и читливо согласно со прописите за безбедност на храна и дополнително согласно со барањата на овој закон.

(2) Нето тежина кај одделни млечни производи може да отстапува во однос на декларираната.

(3) Начинот на дополнителното означување на млекото и млечните производи, како и дозволеното отстапување од ставот (2) на овој член го пропишува министерот.

9.3. Пазарно информативен систем

Член 132

(Информативен систем)

(1) За спроведување на политиките и следење на состојбите на пазарот со млеко и производи од млеко, Министерството воспоставува информативен систем за уредување на пазарот со млеко и производи од млеко.

(2) Информативниот систем од ставот (1) на овој член особено содржи: -

назив, адреса и регистарски број на преработувачки капацитет,

- податоци за субјектите од кои се врши откупот на млеко,

- податоци за откупени количини сурово млеко,

- податоци за пласирано млеко и производи од млеко на пазар,

- податоци за квалитет на млеко,

- податоци за класата на млеко и

- откупна цена на сурово млеко по класи.

Член 133

(Евиденција и архивирање на податоците од производителите)

(1) Секое евидентирано одгледувалиште води дневна евиденција за произведено и продадено млеко и ги архивира и чува податоците за производство и обрасците од членот 135 на овој закон доставени од откупувачот.

(2) Регистрираните одгледувалишта за производство и преработка на млеко кои вршат директна продажба од фарма, податоците за продадените производи од млеко ги водат дневно, а евиденцијата ја доставуваат до Министерството најдоцна до 20-от ден во тековниот месец за претходниот месец.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 134

(Евиденција и архивирање на податоците од преработувачки капацитети)

(1) Преработувачките капацитети ги евидентираат и архивираат потребните податоци за информативниот систем и податоците кои ги доставуваат до производителот.

(2) Преработувачките капацитети евиденцијата ја водат дневно.

(3) Преработувачките капацитети кои откупуваат над 5.000 литри на годишно ниво податоците од членот 132 на овој закон ги доставуваат до Министерството најдоцна до 20-от ден во тековниот месец за претходниот месец.

(4) Преработувачките капацитети кои откупуваат над 4.000.000 литри на годишно ниво податоците од членот 132 на овој закон ги доставуваат секоја среда во тековната недела за претходната недела.

(5) Формата и содржината на обрасците од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивното пополнување и доставување ги пропишува министерот.

Член 135

(Соопштување на резултатите од класификацијата)

(1) За резултатите од класификацијата и вреднувањето на суровото млеко, преработувачкиот капацитет писмено ги известува производителите од кои откупил млеко три дена од денот на добивањето на резултатите од овластената лабораторија.

(2) Резултатите од ставот (1) на овој член се водат на образец за известување.

(3) Формата и содржината на образецот од ставот (2) на овој член, како и начинот на неговото водење ги пропишува министерот.

Член 136

(Архивирање и чување на податоците)

(1) Евидентираните податоци во информативниот систем од членот 132 на овој закон се архивираат и чуваат трајно.

(2) Податоците од членот 134 и податоците од производителите од членот 133 на овој закон се архивираат и чуваат најмалку 36 месеци од датумот на нивното евидентирање.

9.4. Контрола

Член 137

(Службена контрола)

(1) За утврдување на квалитетот на суровото млеко со цел за негово класирање и вреднување, како и на квалитетот на производите од млеко кои се ставаат во промет Управата за ветеринарство врши службени контроли.

(2) Контрола на квалитетот на млекото и производите од млеко се врши со анализа и суперанализа на земените примероци. Суперанализа се врши по приговор на резултатите од анализата.

(3) Начинот на земање примероци при службените контроли и методите за анализа и суперанализа ги пропишува министерот.

Член 138

(Овластување на лаборатории и утврдување на квалитет)

(1) Анализа за утврдување на квалитетот на суровото млеко од земените примероци со класирање заради вреднување на млекото вршат овластени лаборатории врз основа на спроведен јавен оглас и склучен договор со Министерството.

(2) Лабораториите од ставот (1) на овој член со решение ги овластува министерот доколку ги исполнуваат следниве услови:

- да има вработено најмалку две лица со високо образование од областа на хемиските, технолошките, биотехнолошките, биохемиските, ветеринарните или земјоделските науки со најмалку двегодишно работно искуство во областите за изведување на лабораториските анализи,

- да има соодветни простории опремени со потребна опрема за вршење на анализите и

- да е акредитирана од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија за соодветните методи за вршење анализи на млеко и производи од млеко.

(3) Јавниот оглас од ставот (1) на овој член особено содржи: - регион во кој ќе се изведува работата,

- потребни услови за изведување на работата, -
критериуми за избор и

- максимален износ за изведување на работата.

(4) Договорот од ставот (1) на овој член особено содржи: -

почеток, времетраење и регион на работа,

- меѓусебни права и обврски,

- начин на финансирање,

- користење на податоци и

- надзор.

(5) Суперанализа за утврдување на квалитетот на суровото млеко по приговор на резултатите од анализата врши лабораторија која е акредитирана од страна на Институтот за акредитација на Република Македонија или од страна на институт за акредитација од земјите членки на Европската унија за соодветни методи за вршење на анализи на млеко и производи од млеко.

(6) Поблиските услови од ставот (2) алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Член 139

(Решение за овластување)

(1) За добивање овластување лабораториите поднесуваат барање кое во прилог ги содржи доказите за исполнување на условите утврдени во членот 138 од овој закон.

(2) За овластувањето од ставот (1) на овој член министерот издава решение.

(3) Решението за овластување од ставот (2) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Министерството.

(4) Министерот со решение ќе го одземе овластувањето од овластените лаборатории за вршење на анализи за кои ќе се утврди дека престанале да ги исполнуваат условите предвидени во членот 138 од овој закон.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член може да се поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во управни работи од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветерината.

Член 140

(Приговор на резултатите од анализата)

(1) Постапката и начинот на вршење службена контрола се вршат согласно со прописите од областа на ветеринарното здравство.

(2) Овластената лабораторија за анализа на квалитетот на суровото млеко е должна добиените резултати во рок од три дена да ги достави до откупувачот и производителот. Овие извештаи се во три копии и тоа еден за производителот - испорачателот на млеко, еден за преработувачкиот капацитет и еден за Управата за ветеринарство.

(3) По добивањето на резултатите производителот и/или преработувачкиот капацитет во рок од 24 часа по нивното примање можат да поднесат приговор до лабораторија за суперанализа преку Управата за ветеринарство.

(4) Приговорот од ставот (1) на овој член се доставува лично, по електронска пошта или факс.

(5) Трошоците за суперанализата се на товар на производителот или преработувачкиот капацитет, доколку добиените резултати соодветствуваат со резултатите од анализата. Во случај кога добиените резултати од суперанализата отстапуваат од резултатите од анализата, трошоците за суперанализата ги сноси овластената лабораторија.

(6) Резултатите од суперанализата се конечни.

III. ЗАШТИТА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ СО ГЕОГРАФСКИ НАЗИВ И ОЗНАКА ЗА ГАРАНТИРАН ТРАДИЦИОНАЛЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ

1. Заштита на земјоделски и прехранбени производи со географски и традиционален назив

Член 141

(Примена на ознака за потекло, географска ознака и ознака за гарантиран традиционален специјалитет)

(1) Земјоделските и прехранбените производи наменети за хумана исхрана на национално и меѓународно ниво се заштитуваат со заштита на географскиот назив со ознака на потеклото или географската ознака.

(2) Земјоделските и прехранбените производи наменети за хумана исхрана на национално и меѓународно ниво се заштитуваат со заштита на традиционалниот назив со ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(3) Земјоделските и прехранбените производи од ставовите (1) и (2) на овој член ги определува министерот и се објавуваат во „Службен весник на Република Македонија“.

(4) Одредбите од овој закон за заштита на географски и традиционален назив не се применуваат за jakите алкохолни пијалаци.

(5) Одредбите од членовите 147, 148, 149, 150, 151, 153 и 154 на овој закон се применуваат и за вино, доколку поинаку не е уредено со Законот за вино.

Член 142

(Ознака на потекло и географска ознака)

(1) Со ознаката на потекло може да се заштитат земјоделските и прехранбените производи од членот 141 став (1) на овој закон:

- кои потекнуваат од одредено место, регион или земја,
- чиј квалитет или карактеристики, во најголем дел или исклучиво се под влијание на посебни природни или човечки фактори на одредено географско подрачје и
- чие производство, преработка и/или подготовка во целост се одвива во географското подрачје.

(2) Со географска ознака може да се заштитат земјоделските и прехранбените производи од членот 141 став (1) на овој закон:

- кои потекнуваат од одредено место, регион, или земја,
- кои имаат специфичен квалитет, углед или друго обележје кои се припишуваат на географското потекло и
- чие производство и/или преработка и/или подготовка се одвиваат во географското подрачје.

(3) Географски или негеографски поими кои се користат за означување на земјоделските и прехранбените производи кои ги задоволуваат условите од ставовите (1) и (2) на овој член се ознака на потекло или географска ознака.

(4) Кога суровините се обезбедени од географско подрачје кое е пошироко или различно од подрачјето на преработката, ознаката на потекло од ставот (1) на овој член може да се користи доколку подрачјето каде што се произведени суровините е дефинирано и постојат посебни услови за производство на тие суровини.

(5) Подрачјето на производство на суровините и постоењето на посебни услови за производство од ставот (4) на овој член ги утврдува стручна комисија формирана со решение на министерот.

(6) Листата на суровини од ставот (4) на овој член ја пропишува министерот.

Член 143

(Ознака за гарантиран традиционален специјалитет)

(1) Со ознаката за гарантиран традиционален специјалитет може да се заштитат земјоделските и прехранбените производи од членот 141 став (2) на овој закон:

- кои се произведени со употреба на традиционални суровини,
- кои имаат специфичен квалитет, углед или друго обележје кои се припишуваат на традицијата и
- чие производство, преработка и/или подготовка се одвива на традиционален начин.

(2) Традиционален назив кој се користи за означување на земјоделските и прехранбените производи кои ги задоволуваат условите од ставот (1) на овој член е ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(3) За да биде регистриран традиционалниот назив треба да е: - специфичен сам по себе или

- да ги изразува посебните својства на земјоделскиот или прехранбениот производ.

(4) Називот од ставот (3) алинеја 1 на овој член треба да е традиционален и да биде вообичаен во неговото користење.

(5) Називот од ставот (3) алинеја 2 на овој член нема да се регистрира, ако:

- создава заблуда односно е посебен и упатува на очигледните својства на производот или својството е такво да не одговара на производот, па може да ги наведе потрошувачите на погрешно мислење за карактеристиките на производот.

Член 144

(Генерички назив, називи кои се во конфликт со називите на растителните сорти и животински раси, хомоними и трговска марка)

(1) Генерички назив е назив на земјоделски или прехранбен производ кој и покрај поврзаноста со местото или регионот во кој земјоделскиот или прехранбениот производ првобитно е произведен или е ставен во промет, станал вообичаен назив за некој земјоделски или прехранбен производ во Република Македонија.

(2) Генеричките називи од ставот (1) на овој член не можат да се регистрираат како ознака за потекло или географска ознака.

(3) За да не се доведат во заблуда потрошувачите околу вистинското потекло на производ, како ознака на потекло или географска ознака нема да се регистрира назив кој е во конфликт со растителна сорта или животинска раса.

(4) Назив на растителните сорти и животински раси може да биде дел од називот за ознаката за гарантиран традиционален специјалитет, под услов да не создава заблуда во однос на природата на производот.

(5) Називот кој во целост или делумно е хомонимен со називот кој веќе е регистриран во согласност со овој закон ќе се регистрира со соодветно почитување на локалната и традиционалната употреба на називот, освен ако не постои ризик од доведување во заблуда на потрошувачите.

(6) Хомонимен назив кој погрешно ги упатува потрошувачите дека производот доаѓа од некое друго географско подрачје нема да се регистрира, дури и кога таквиот назив се однесува за вистинско подрачје, регион или место на потекло.

(7) При употреба на регистриран назив кој е хомоним се води сметка да постои доволна разлика меѓу хомонимот кој е регистриран подоцна и називот кој веќе е запишан во соодветниот регистар.

(8) Ознаката за потекло или географската ознака нема да се регистрираат доколку регистрацијата ги доведува во заблуда потрошувачите околу вистинскиот идентитет на производот во однос на угледот, препознатливоста и должината на употребата на трговска марка.

**Член 145
(Елаборат)**

(1) Земјоделскиот или прехранбениот производ добива ознака за потекло или географска ознака, врз основа на изработен елаборат.

(2) Елаборатот особено содржи:

1) назив на земјоделскиот или прехранбениот производ кој во себе содржи ознака на потекло или географска ознака;

2) опис на земјоделскиот или прехранбениот производ, суровината, како и главните физички, хемиски, микробиолошки или органолептички карактеристики на земјоделскиот или прехранбениот производ;

3) дефинирање на географското подрачје и доколку е потребно дополнителни податоци кои се во согласност со условите од членот 142 став (4) на овој закон;

4) доказ дека земјоделскиот или прехранбениот производ потекнува од одреденото географско подрачје согласно со членот 142 ставови (1) алинеја 1 и (2) алинеја 1 од овој закон;

5) опис на методот за производство на земјоделскиот или прехранбениот производ и по потреба автентичниот и непроменлив локален метод на производство;

6) податоци за:

- поврзаност меѓу квалитетот или карактеристиките на земјоделскиот или прехранбениот производ и географското подрачје од членот 142 став (1) алинеја 1 на овој закон или

- поврзаност меѓу специфичниот квалитет, угледот или други карактеристики на земјоделскиот или прехранбениот производ со географското подрачје од членот 142 став (2) алинеја 1 на овој закон;

7) назив и адреса на овластените тела кои ја верифицираат соодветноста на производот со елаборатот и

8) специфични правила за означување на земјоделскиот или прехранбениот производ.

**Член 146
(Спецификација на производот)**

(1) Земјоделскиот или прехранбениот производ добива ознака за гарантиран традиционален специјалитет врз основа на изработена спецификација на производот (во натамошниот текст: спецификација).

(2) Спецификацијата од ставот (1) на овој член особено содржи:

- назив од членот 143 став (2) на овој закон кој мора да биде на македонски јазик и, по барање, на друг јазик,

- назнака на барањето дали регистрацијата е со или без задржување на правото на називот,

- опис на земјоделскиот или прехранбениот производ вклучувајќи ги неговите главни физички, хемиски, микробиолошки или органолептички својства,

- опис на методот на производство, подготовката и природата и својствата на употребените суровини или состојки кои производителите мораат да го следат,

- елементите кои ги одредуваат посебните својства на производот и, по потреба, основните употребени препораки,

- елементи кои го докажуваат традиционалниот карактер на производите во согласност со членот 143 став (1) од овој закон и

- минималните барања и постапки за проверка на посебните својства.

(3) Формата и содржината на спецификацијата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 147

(Барање за регистрација)

(1) Барање за регистрација може да поднесе заинтересирана група на производители или преработувачи кои се занимаваат со производство на ист земјоделски или прехранбен производ без разлика на нивниот правен облик или состав. Во групата на производители можат да учествуваат и други заинтересирани субјекти.

(2) Правни или физички лица се сметаат за група на производители ако ги исполнуваат следниве услови:

- да се единствен производител во дефинирано географско подрачје и

- дефинираното географско подрачје да поседува карактеристики по кои се разликува од соседното подрачје или карактеристиките на производот да се разликуваат од карактеристиките на производите кои се произведуваат во соседното подрачје.

(3) Групата на производители од ставот (1) на овој член може да се поднесе барање за регистрација само за земјоделски или прехранбени производи кои тие ги произведуваат или преработуваат.

(4) Барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака особено содржи:

- назив и адреса на група на производители која го поднесува барањето, - елаборат и

- единствен документ.

(5) Барањето за регистрација на ознака за гарантиран традиционален специјалитет особено содржи:

- назив и адреса на групата на производители која го поднело барањето,

- спецификација на производот наведена во членот 146 од овој закон,

- назив и адреса на овластени тела кои ја верифицираат соодветноста на производот со неговата спецификација и

- документи кои го докажуваат специфичниот и традиционалниот карактер на производите.

(6) Со едно барање може да се побара регистрација само на една ознака на потекло, географска ознака или ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(7) Формата и содржината на единствениот документ од барањето од ставот (4) алинеја 3 на овој член ги пропишува министерот.

Член 148

(Постапка за регистрација)

(1) Барањето за регистрација од членот 147 на овој закон се поднесува до Министерството.

(2) Министерот формира стручна комисија за спроведување на постапка за регистрирање на заштитени ознаки на земјоделски и прехранбени производи.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член е составена од седум члена од кои три постојани члена од Министерството, три члена експерти од соодветната област и еден член претставник на подносителите на барањето.

(4) За проверка на основаноста на барањето од членот 147 на овој закон и исполнетоста на условите од овој закон кои се однесуваат на ознаката на потекло, географската ознака и ознаката за гарантиран традиционален специјалитет, Комисијата од ставот (2) на овој член го разгледува секое барање.

(5) Начинот на работа на Комисијата по однос на ставот (4) од овој член ја пропишува министерот.

(6) Доколку барањето од ставот (1) на овој член е основано и целосно се објавува во рок од десет дена по завршување на постапката од ставот (5) на овој член на веб страницата на Министерството и/или во јавните гласила.

Член 149 (Приговор)

(1) Секое домашно и странско правно или физичко лице кое има правен интерес има право да поднесе приговор на предложениот назив до Министерството во рок од шест месеци од денот на објавување од членот 148 став (6) на овој закон, доколку:

а) географскиот назив:

- е регистриран спротивно од членот 145 на овој закон,

- не е во согласност со одредбите од членот 142 на овој закон,

- регистрирањето на предложениот назив би го загрозило опстојувањето на производот со целосен или делумно идентичен назив или трговска марка, кој бил законски присутен на пазарот во последните пет години пред датумот на објавувањето од членот 144 став (4) на овој закон и

- содржи податоци од кои може да се заклучи дека називот за кој е побарана регистрација е генерички, во смисла на членот 144 ставови (1) и (2) од овој закон и

б) традиционалниот назив:

- е регистриран спротивно од членот 146 на овој закон и

- не е во согласност со одредбите од членот 143 на овој закон.

(2) Стручната комисија од членот 148 став (2) на овој закон ја проверува основаноста на приговорот.

(3) Доколку приговорот е основан и во согласност со ставот (1) на овој член, Министерството ги повикува заинтересираните страни да се спогодат.

(4) Доколку заинтересираните страни не постигнат спогодба, Комисијата ќе одлучи како ќе постапи во однос на барањето за регистрација.

Член 150 (Решение и регистри на ознаки)

(1) По спроведената постапка од членовите 148 и 149 на овој закон министерот донесува решение за регистрација на ознака на потекло, географска ознака или ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(2) Решението за регистрација од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“. Податоците за заштитениот производ се објавуваат на веб страницата на Министерството.

(3) Со влегувањето во сила на решението од ставот (1) на овој член, регистрираната ознака на потекло се запишува во Регистарот на ознаки на потекло, регистрираната географска ознака се запишува во Регистарот на географски ознаки и регистрираната ознака за гарантиран традиционален специјалитет се запишува во Регистарот на ознаки за гарантиран традиционален специјалитет.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистрите од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот.

Член 151

(Регистри на корисници на ознаки)

(1) Регистрираниот назив од членот 150 на овој закон може да го користи секој субјект кој го произведува и/или преработува земјоделскиот или прехранбениот производ во согласност со елаборатот или спецификацијата.

(2) Групата на производители од членот 147 став (1) на овој закон која поднела барање за регистрација согласно со овој закон, односно секој нејзин член кој ја поминал постапката на верификација на соодветноста со елаборатот и/или спецификацијата, се запишува во Регистарот на корисници на ознаки на потекло, Регистарот на корисници на географски ознаки или Регистарот на корисници на ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(3) Секој нов производител и/или преработувач кој не е член во групата на производители од ставот (2) на овој член или е нејзин член и ја нема поминато постапката на верификација на соодветноста со елаборатот и/или спецификацијата во текот на постапката за регистрација на ознаката, се запишува во соодветниот регистар од ставот (2) на овој член врз основа на барање и доказ за исполнување на условите од ставот (1) на овој член.

(4) Инистерството на секој производител и/или преработувач од ставовите (2) и (3) на овој член му издава решение за запишување во соодветниот регистар од ставот (2) на овој член.

(5) Формата, содржината и начинот на водење на регистрите од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот.

Член 152

(Изменување и дополнување на елаборатот и спецификацијата)

(1) Групата на производители која ги исполнува условите од членот 147 ставови (1), (2) и (3) на овој закон и која има интерес, може да поднесе барање за одобрување на измена и дополнување на:

- елаборатот со цел да се измени географското подрачје од членот 145 став (2) точка 3 на овој закон или да се уважат достигнувањата во областа на науката и технологијата или
- спецификацијата, за измени во содржината на спецификацијата од членот 146 став (2) на овој закон.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи опис на бараните измени и дополнувања на елаборатот и/или спецификацијата со образложение.

(3) Доколку бараните измени и дополнувања од ставот (1) алинеја 1 на овој член вклучуваат една или повеќе измени и дополнувања на единствениот документ за барањето за измена и дополнување се применува постапката од членовите 148, 149, 150 и 151 на овој закон.

(4) Доколку измените и дополнувањата од ставот (1) алинеја 1 на овој член немаат одраз на содржината на единствениот документ, Комисијата одлучува без примена на постапката од членот 148 став (5) на овој закон.

(5) За барањето за одобрување на измени и дополнувања од ставот (1) алинеја 2 на овој член се применува постапка од членовите 148, 149, 150 и 151 на овој закон.

(6) Доколку измените и дополнувањата од ставот (1) на овој член се од мал обем, Комисијата одлучува без да ја примени на постапката од членот 148 став (5) на овој закон.

(7) Доколку измените и дополнувањата од ставот (1) на овој член се однесуваат на привремена промена поради задолжителни санитарни или фитосанитарни мерки од страна на надлежните јавни субјекти, нема да се применува постапката од членот 148 став (5) на овој закон.

(8) Начинот на поднесување на барање за измена и дополнување на елаборатот односно спецификацијата го пропишува министерот.

(9) Измените и дополнувањата од ставот (1) на овој член Комисијата ги објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 153

(Поништување на решението за регистрација)

(1) Доколку се утврди дека производството на земјоделскиот или прехранбениот производ не е во согласност со условите наведени во елаборатот и/или спецификацијата, министерот на предлог на Државниот инспекторат за земјоделство донесува решение за бришење на субјектот од соодветниот регистар од членот 151 став (2) на овој закон.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член е дозволена жалба до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

(3) Решението од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Министерството.

Член 154

(Називи, ознаки и знаци)

(1) Земјоделски или прехранбен производ произведен и/или преработен во согласност со елаборатот од членот 145 на овој закон ќе биде означен на начин што покрај регистрираниот назив ќе има видлива ознака за „ЗАШТИТЕНА ОЗНАКА НА ПОТЕКЛО“, односно „ЗАШТИТЕНА ГЕОГРАФСКА ОЗНАКА“ или со употреба на знаци кои ја содржат истата ознака.

(2) Земјоделски или прехранбен производ произведен и/или преработен во согласност со спецификацијата од членот 146 на овој закон ќе биде означен на начин што покрај регистрираниот назив ќе има видлива ознака за „ОЗНАКА ЗА ГАРАНТИРАН ТРАДИЦИОНАЛЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ“ или со употреба на знаци кои ја содржат истата ознака.

(3) Претходно регистрирани традиционални називи можат да се користат за означување на земјоделски и прехранбен производ кој не е произведен и/или преработен во согласност со спецификацијата од членот 146 на овој закон без да се користи ознака „ОЗНАКА ЗА ГАРАНТИРАН РАДИЦИОНАЛЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ“ или знаци кои ја содржат истата ознака.

(4) Доколку ознаката за гарантиран традиционален специјалитет се регистрира со задржување на правото на називот, согласно со членот 146 став (2) алинеја 2 од овој закон, по датумот на објавување од членот 150 став (2) на овој закон, регистрираниот назив повеќе не смее да се употребува за означување на земјоделски или прехранбени производи кои не ја задоволуваат спецификација од членот 146 на овој закон дури и ако не е придружен со ознака „ОЗНАКА ЗА ГАРАНТИРАН ТРАДИЦИОНАЛЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ“ или знаци кои ја содржат истата ознака.

(5) Само производителите и/или преработувачите кои ги задоволуваат условите од елаборатот од членот 145 на овој закон и спецификацијата од членот 146 на овој закон и кои се запишани во соодветниот регистар на корисници од членот 151 став (2) на овој закон, можат при означувањето, рекламирањето или на друга документација која се однесува на земјоделскиот или прехранбениот производ да ги користат ознаките од ставовите (1) и (2) на овој член.

(6) Формата, содржината, големината и употребата на ознаките и знаците од ставовите (1) и (2) на овој член ги пропишува министерот.

Член 155
(Трошоци)

(1) Трошоците во постапката за регистрирање и користење на ознаката за потекло, географската ознака и ознаката за гарантиран традиционален специјалитет се на товар на подносителот на барањето и се во висина на реално направените трошоци за спроведување на постапката.

(2) Трошоците од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

Член 156
(Заштита на регистрирани називи)

(1) Регистрираните географски називи се заштитени од:

- нивно директно или индиректно комерцијално користење за производи кои не се опфатени со регистрацијата, доколку тие производи се слични со производите кои се регистрирани под тие називи или доколку со користење на тој назив се искористува угледот на заштитениот назив,

- злоупотреба, имитирање па дури и ако е означено вистинското потекло на производот или ако називот на производот е преведен или ако му е додаден израз сличен на „стил”, „метод”, „произведен како во”, „имитација” или слично;

- употреба на лажна ознака или ознака која ги доведува во заблуда потрошувачите во однос на изворот, потеклото, природата или значајните карактеристики на производот во која било фаза од маркетингот и

- се друго што може да ги доведе во заблуда потрошувачите во однос на вистинското потекло на производот.

(2) Кога регистрираниот географски назив во себе го содржи називот на земјоделскиот или прехранбениот производ кој се смета за генерички, користењето на тој генерички назив за соодветниот земјоделски или прехранбен производ нема да се смета за спротивен на ставот (1) алинеи 1 и 2 од овој член.

(3) Заштитените географски називи не можат да станат генерички.

(4) Регистрираните традиционални називи заштитени се од:

- злоупотреба или користење кое може да ги доведе во заблуда потрошувачите во поглед на „ознаката за гарантиран традиционален специјалитет” или соодветниот знак, како и од секако имитирање на називите кои се регистрирани со задржување на правото на називот и

- постапки кои би можеле да ги доведат во заблуда потрошувачите, вклучувајќи и постапки кои упатуваат дека некој земјоделски или прехранбен производ е регистриран како ознака за гарантиран традиционален специјалитет.

(5) Називите на земјоделските или прехранбените производи кои се пуштаат во промет, не смее да се користат на начин кој создава забуна во однос на регистрираните традиционални називи и правото за задржување на називот.

Член 157
(Трговска марка)

(1) Кога барањето за регистрација на трговската марка е поднесено после денот на поднесување на барањето за регистрација на ознаката за потекло и географската ознака се регистрирани во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него, барањето за регистрирање на трговската марка ќе биде одбиено.

(2) Трговската марка која е регистрирана на подрачјето на Република Македонија во согласност со посебните прописи, пред датумот на поднесување на барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака, може и понатаму да продолжи да се користи.

2. Меѓународна регистрација и заштита на ознаките

Член 158

(Меѓународна регистрација)

(1) Ознаките на потекло, географските ознаки и ознаките за гарантиран традиционален специјалитет можат да се заштитат и во странство врз основа на билатерални договори за заемна заштита или меѓународни договори кои се ратификувани од Република Македонија.

(2) Ознаките кои не се заштитени или оние кои престанале да важат во земјата на потекло, не можат да се заштитат во Република Македонија.

Член 159

(Барање за регистрација на ниво на Европска унија)

(1) Групата на производители од членот 147 на овој закон може да поднесе барање за регистрација на ознака на потекло, географска ознака или ознака за гарантиран традиционален специјалитет на ниво на Европската унија за ознаките заштитени согласно со одредбите на овој закон во Република Македонија.

(2) Барањето за регистрација на ознака за потекло или географска ознака од ставот (1) на овој член мора да ги содржи документите од членот 147 став (4) на овој закон, како и доказ дека називот е заштитен во Република Македонија.

(3) Барањето за регистрација на ознаките за гарантиран традиционален специјалитет од ставот (1) на овој член мора да ги содржи и документите од членот 147 став (5) на овој закон.

(4) Барањето од ставовите (2) и (3) на овој член се испраќа до Европската комисија директно или преку Министерството.

(5) Доколку називот на заштитената ознака на потекло или географската ознака означува прекугранично географско подрачје или кога традиционалниот назив е поврзан со прекуграничното географско подрачје, повеќе групи на производители можат да поднесат заедничко барање во согласност со правилата пропишани со прописите на Европската Унија.

(6) Групи на производители од различни држави членки на Европската унија или од трети земји можат да поднесат заедничко барање за заштита на ознаките за гарантиран традиционален специјалитет под услов барањето да е во согласност со правилата пропишани во Европската унија.

(7) Барањето и документацијата до Европската комисија се испраќаат на еден од службените јазици на Европската унија.

Член 160

(Постапка за регистрација на ниво на Европската унија)

(1) Постапката за регистрација на ознака на ниво на Европската унија се спроведува во согласност со правилата пропишани во Европската унија.

(2) Во случај националните ознаки да се регистрирани и на ниво на Европската унија се применуваат прописите од ставот (1) на овој член.

3. Контрола и верификација на соодветноста со елаборатот и/или производната спецификација

Член 161 (Контрола)

(1) На земјоделските и прехранбените производи за хумана исхрана кои се заштитени со ознака на потекло, географска ознака и ознака за гарантиран традиционален специјалитет се врши контрола од страна на Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Корисниците на регистрирана ознака на потекло, географска ознака и ознака за гарантиран традиционален специјалитет согласно со овој закон подлежат на контролата од ставот (1) на овој член.

Член 162 (Верификација на соодветноста со елаборатот и/или спецификацијата)

(1) Верификацијата на соодветноста со елаборатот од членот 145 на овој закон и/или спецификацијата од членот 146 на овој закон се спроведува пред поднесување на барањето од членот 147 ставови (4) и (5) на овој закон, како и за време на постапката за регистрација на ознаката од членот 148 на овој закон.

(2) Верификацијата на соодветноста од ставот (1) на овој член ја спроведуваат тела кои ги овластува министерот.

(3) Овластените верификациски тела од ставот (2) на овој член се правни лица акредитирани од Институтот за акредитација на Република Македонија.

(4) За овластените верификациски тела се води Регистар кој се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Министерството.

(5) Решението за овластување на верификациските тела се објавува во „Службен весник на Република Македонија“ и на веб страницата на Министерството.

(6) Висината на трошоците за верификација на соодветноста од ставот (2) на овој член ја утврдуваат верификациските тела по претходно добиена согласност од Министерството, а се на товар на подносителите на барањата или корисниците на ознаките.

(7) Во случај кога овластеното верификациско тело ќе утврди дека елаборатот од членот 145 на овој закон и/или спецификацијата од членот 146 на овој закон не се соодветни со производот, е должно за тоа веднаш да го извести Министерството.

(8) Формата и содржината на Регистарот од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот.

IV. НАДЗОР

Член 163 (Надзор)

(1) Надзор над спроведување на одредбите од овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор на одредбите на овој закон за земјоделските и прехранбените производи од растително потекло од Главата II дел 1, дел 2 освен членот 21 и дел 3 на овој закон врши Државниот инспекторат за земјоделство.

(3) Инспекциски надзор на одредбите на овој закон за земјоделските и прехранбените производи од животинско потекло од Главата II дел 2 член 21, делови 4, 5, 6, 7, 8 и 9 на овој закон врши Управата за ветеринарство.

(4) Инспекциски надзор на одредбите од овој закон за земјоделските и прехранбените производи наменети за хумана исхрана заштитени со ознака на потекло, географска ознака и ознака за гарантиран традиционален специјалитет кои се ставаат во промет врши Државниот инспекторат за земјоделство во согласност со одредбите на овој закон.

Член 164 (Постапка за едукација)

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот инспектор за земјоделство и официјалниот ветеринар утврдат дека е сторена неправилност од членовите 171 став (1) и 174 став (1) на овој закон, се должни да состават записник во кој ќе ја утврдат сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во определен рок и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или субјектот каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот инспекторат за земјоделство, односно Управата за ветеринарство, односно органот на државната управа којшто го извршил инспекцискиот надзор во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или за повеќе субјекти.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или субјектот над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот инспектор за земјоделство, односно официјалниот ветеринар при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

(8) Доколку државниот инспектор за земјоделство, односно официјалниот ветеринар при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

(9) Државниот инспекторат за земјоделство, односно Управата за ветеринарство водат евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот.

Член 165 (Надлежност на инспекторот)

(1) Државниот инспектор за земјоделство, покрај овластувањата кои ги има врз основа на Законот за Државниот инспекторат за земјоделство, ги има и следниве надлежности и овластувања:

- врши инспекциски надзор на квалитетот на жита и ориз, храна за животни од растително потекло, свежо овошје и зеленчук,
- врши инспекциски надзор на квалитетот и контрола на квалитетот на пратки од земјоделски и прехранбени производи од растително потекло при увоз и преглед на придружната документација,

- врши надзор на работата на регистрираните корисници на ознаки на потекло, географска ознака и ознаката за гарантиран традиционален специјалитет,

- зема примероци заради утврдување на квалитетот и за утврдување на соодветноста со декларираниот квалитет на земјоделските и прехранбените производи од растително потекло,

- привремено забрани користење на регистрираните ознака за потекло, географска ознака и ознака за гарантиран традиционален специјалитет,

- забрани ставање во промет на земјоделски и прехранбени производи доколку не соодветствуваат на пропишаниот квалитет, не соодветствуваат на елаборатот на ознаките за потекло и географска ознака и спецификациите на ознаката за гарантиран традиционален специјалитет и

- врши и други работи пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(2) Официјалниот ветеринар, покрај овластувањата кои ги има врз основа на прописите од областа на ветеринарното здравство ги има и следниве надлежности и овластувања:

- врши инспекциски надзор на квалитетот на храна за животни од животинско потекло, јајца и месо од живина, говедско, свинско, овчо и козјо месо, производи од пчели, млеко и производи од млеко,

- врши инспекциски надзор и контрола на квалитет на пратки од земјоделски и прехранбени производи од животинско потекло при увоз и преглед на придружната документација,

- зема примероци заради утврдување на квалитет и за утврдување на соодветност на земјоделски и прехранбени производи од животинско потекло и

- врши и други работи пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Член 166

Државниот инспекторат за земјоделство, односно Управата за ветеринарство за извршениот надзор изготвуваат квартални извештаи и ги објавуваат на веб страницата на Министерството на унифициран квартален преглед.

Член 167

(Трошоци за контрола на квалитет)

(1) Трошоците за контрола на квалитетот на земјоделските производи при производство, промет и при увоз и извоз, вклучувајќи ги и трошоците за земање на примероците и лабораториските анализи, се на товар на операторите со земјоделските производи.

(2) Висината на трошоците за контролата од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот, во зависност од вистински направените трошоци за извршување на работите од ставот (1) на овој член.

Член 168

(Одземање на земјоделски и прехранбени производи)

(1) Во случај кога државниот инспектор за земјоделство односно официјалниот ветеринар ќе утврди дека квалитетот на земјоделските производи и преработки не соодветствуваат на декларираниот квалитет го задолжува операторот да ги повлече земјоделските производи и преработки во која било фаза од маркетингот.

(2) Во случај кога државниот инспектор за земјоделство односно официјалниот ветеринар ќе утврди дека земјоделските производи и преработки не соодветствуваат на пропишаниот квалитет издава решение за забрана на ставање во промет, а земјоделските производи и преработки привремено ги одзема со потврда за привремено одземени предмети.

(3) Државниот инспектор за земјоделство, односно официјалниот ветеринар кој го извршил надзорот ќе потврди дали времено забранетите земјоделски производи и преработки од ставот (2) на овој член се усогласени со одредбите од овој закон, после издавањето на решение за забрана од ставот (2) на овој член.

V. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 169

(1) Глоба во износ од 4.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- 1) става во промет оригинални пакувања без декларација за квалитет (член 8 став (3));
- 2) става во промет јајца кои не ги исполнуваат минималните карактеристики (член 45 став (1));
- 3) става во промет месо од живина кое не ги исполнува минималните карактеристики (член 47 ставови (1) и (2));
- 4) не наведе рок на траење (член 52 став (3));
- 5) препакува пакувани јајца од класата А надвор од центрите за пакување (член 60);
- 6) става во промет јајца без наведена информација (член 61);
- 7) става во промет месо од живина кое не е идентификувано (член 62);
- 8) не врши задолжително оценување (член 80 став (1));
- 9) става во промет неозначени трупови (членови 82 став (1), 99 став (2) и 106 став (1)); 10) не обезбедува соодветни технички услови (член 86 став (1));
- 11) не применува пропишани методи (член 98 ставови (2) и (3));
- 12) става во промет неklasирани трупови (член 105 став (1));
- 13) става во промет сурово млеко без да ги исполнува минималните барања за квалитет (член 125 став (1));
- 14) става во промет конзумно млеко кое не е пастеризирано и/или стерилизирано (член 128 став (1));
- 15) става во промет конзумно млеко спротивно од членот 128 ставови (1) и (5) на овој закон;
- 16) става во промет производи од млеко кои не исполнуваат пропишани стандарди за квалитет (член 129 став (1)) и
- 17) става во промет млеко и млечни производи кои не се означени со основни податоци (член 131 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1.300 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршокот од ставот (1) на овој член.

(3) На правното лице покрај глобата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече прекршочна санкција привремена забрана за вршење одделна дејност во траење од шест месеци до една година.

(4) На одговорното лице во правното лице покрај глобата од ставот (2) на овој член ќе му се изрече прекршочна санкција забрана за вршење професија или должност во траење од една до пет години од ставот (1) на овој член.

(5) За прекршоците од ставот (1) на овој член покрај глобата на правното лице ќе му се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на земјоделските и прехранбените производи.

Член 170

(1) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) става во промет лупени и нелупени жита и ориз кои не ги исполнуваат минимални услови (член 7 став (1));

2) става во промет жита и ориз несоодветно означени и придружени со соодветна документација (член 9 ставови (1) и (2));

3) транспортира жита и ориз, а не ги исполнува условите за транспорт од членот 10 став (1) на овој закон;

4) складира и чува жита и ориз спротивно на пропишаниот начин и услови (член 10 став (2));

5) става во промет храна за животни што не ги исполнува пропишаните услови (членови 18 став (3), 19 став (3), 20 став (3), 21 став (3), 22 став (2), 23 став (3), 24 став (2) и 25 став (3));

6) става во промет не пакувана храна за животни (член 26 став (1));

7) транспортира, складира и чува храна за животни спротивно на пропишаните услови (член 28 ставови (1) и (2));

8) става во промет свежо овошје и зеленчук кое не ги исполнуваат стандардите за квалитет (член 36 став (1));

9) става во промет мешавини од различни производи спротивно од пропишаното (член 41);

10) става во промет јајца кои не се соодветно означени (член 50 став (1));

11) врши пакување во несоодветни простории и без соодветната опрема (член 51 ставови (2) и (4));

12) става во промет необележани транспортни пакувања на јајца (член 53 став (1));

13) става во промет јајца означени и пакувани надвор од предвидениот рок за означување и пакување (член 52 ставови (1) и (2));

14) става во промет несоодветно обележени пакувања (членови 54, 55, 56, 57 и 59);

15) става во промет трупови неразврстени и оценети по класи (членови 78 став (1) и 98 став (1));

16) врши продажба на мало на неklasифицирано месо (член 81);

17) става во промет трупови несоодветно означени (членови 82 ставови (1) и (2), 99 став (2) и 106 ставови (2), (3) и (4));

18) врши класирање, а не поседува лиценца или лиценцата му е одземена (член 83 став (1));

19) врши класирање спротивно од одредбите на членовите 87 став (1), 100 и 107 од овој закон;

20) не ги соопштува резултатите (член 88 став (1));

21) не изработува и доставува збирен записник (член 87 став (3));

22) не ги соопштува резултатите во предвидениот рок (член 88 став (1)); 23)

резултатите не ги води на пропишан образец (член 88 став (2));

24) не го известуваат класификаторот (член 91 став 4));

25) става во промет трупови класирани спротивно на пропишаниот начин (член 105 ставови (2), (3) и (4));

26) става во промет мед, матичен млеч, полен и прополис кои не ги исполнуваат пропишаните стандарди (член 114 ставови (1), (2), (3) и (4));

27) чува производи од пчели спротивно на пропишаниот начин (член 115 ставови (1) и (2));

28) става во промет производи од пчели со додатоци повеќе од дозволените (член 116 став (1));

- 29) става во промет непакувани и неозначени производи од пчели (член 117 став (1));
- 30) става во промет несоодветно означени производи од пчели (член 117 став (1));
- 31) не составува дневен записник и не ги обележува соодветно примероците (член 126 став (5));
- 32) става во промет конзумно млеко со процент на млечна маст различен од пропишаниот (член 127 став (2), (3) и (4));
- 33) употребува стартер култури, сирила и други специфични материи кои не задоволуваат пропишани барања во однос на квалитет и активност (член 130 став (1));
- 34) не ги известува производителите за резултатите и вреднувањето на суровото млеко во предвидениот рок (член 135 став (1));
- 35) не ги известува производителите за резултатите и вреднувањето на суровото млеко во предвидениот рок (член 135 став (1));
- 36) не архивира и чува податоци (член 136);
- 37) не доставува резултати од анализа на квалитет на суровото млеко на пропишан начин и предвиден рок (член 140 став (2));
- 38) користи регистрирана ознака на потекло, географска ознака или ознака на гарантиран традиционален специјалитет, спротивно на членот 150 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;
- 39) користи регистрирана ознака на потекло, географската ознака или ознака за гарантиран традиционален специјалитет после поништувањето на решението (член 153 став (1));
- 40) користи регистриран назив спротивно од членот 156 став (1) на овој закон;
- 41) користи трговска марка спротивно од одредбите на членот 157 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;
- 42) означува земјоделски или прехранбени производи спротивно од одредбите од членот 154 ставови (1), (2), (3) и (4) на овој закон и
- 43) не доставува резултати согласно со членот 140 став (2) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 600 до 1.200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за сторен прекршокот од ставот (1) на овој член.
- (3) За сторен прекршок од ставот (1) на овој член покрај глобата на правното лице ќе му се изрече и посебна прекршочна мерка одземање на земјоделските и прехранбените производи.

Член 171

- (1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:
- 1) става во промет жита и ориз несоодветно пакувани (член 8 став (1));
- 2) декларацијата не ги содржи пропишаните податоци (член 8 став (4));
- 3) не доставува извештаи (член 12 ставови (1), (2), (3) и (4));
- 4) става во промет храна за животни која не е соодветно означена и придружна со соодветна документација (член 27 став (1));
- 5) не води евиденција и не доставува податоци (член 30 ставови (1) и (2));
- 6) не архивира и не чува евидентирани податоци (член 30 став (3));
- 7) става во промет свежо овошје и зеленчук кое не е соодветно означено во однос на нивната намена (член 36 став (3));
- 8) става во промет свежо овошје и зеленчук кои не се соодветно означено (член 40 ставови (1), (2), (3) и (4));
- 9) операторот не доставува извештаи (член 42 став (2));
- 10) операторот не доставува извештаи во предвидениот рок (член 42 став (2)); 11) не води евиденција и не архивира податоци (членови 65, 66 и 67);

12) води евиденција и архивирање спротивно на пропишаниот начин (членови 65, 66 и 67);

13) не ги чува евидентираниите и архивираниите податоци во предвидениот период (член 68);

14) не води евиденција и не архивира податоци (член 91 став (1));

15) податоците од членот 91 став (1) не ги чува согласно со предвидениот рок од членот 92 став (2) на овој закон;

16) не води евиденција (член 119 став (1));

17) не доставува евиденција (член 119 став (2));

18) не доставува евиденција во утврдениот рок (член 119 став (2)) и

19) не води и не доставува евиденција, не архивира и не чува податоци за произведено и продадено млеко (членови 133 ставови (1) и (2) и 134 ставови (1), (2), (3) и (4)).

(2) Глоба во износ од 400 до 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за сторен прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 172

(1) Глоба во износ од 500 до 1 000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице ако:

1) става во промет оригинални пакувања без декларација (член 8 став (3));

2) става во промет јајца кои не ги исполнуваат минималните карактеристики (член 45 став (1));

3) става во промет јајца кои не се означени (член 50 став (1));

4) откупува, класира, означува и пакува јајца и обележува пакување, а не е центар за пакување (член 51 став (1));

5) препакува пакувани јајца од класата А надвор од центрите за пакување (член 60);

6) става во промет јајца без наведена информација (член 61);

7) става во промет месо од живина кое не е идентификувано (член 62);

8) не врши задолжително оценување (член 80 став (1));

9) врши продажба на мало на неklasифицирано месо (член 81);

10) става во промет неозначени трупови (членови 82 став (1), 99 став (2) и 106 став (1));

11) става во промет сурово млеко без да ги исполнува минималните барања за квалитет (член 125 став (1));

12) става во промет производи од млеко кои не исполнуваат пропишани стандарди за квалитет (член 129 став (1)) и

13) става во промет млечни производи кои не се означени со основни податоци (член 131 став (1)).

(2) На физичкото лице покрај глобата од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и посебна прекршочна мерка привремено одземање на земјоделските и прехранбените производи.

Член 173

(1) Глоба во износ од 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице ако:

1) става во промет лупени и нелупени жита и ориз кои не ги исполнуваат минимални услови (член 7 став (1));

2) транспортира жита и ориз, а не ги исполнува условите за транспорт од членот 10 став (1) на овој закон;

3) става во промет храна за животни што не ги исполнува пропишаните услови (членови 18 став (3), 19 став (3), 20 став (3), 21 став (3), 22 став (2), 23 став (3), 24 став (2) и 25 став (3));

- 4) става во промет не пакувана храна за животни (член 26 став (1));
 - 5) транспортира, складира и чува храна за животни спротивно на пропишаните услови (член 28 ставови (1) и (2));
 - 6) става во промет свежо овошје и зеленчук кое не ги исполнуваат стандардите за квалитет (член 36 став (1));
 - 7) става во промет необележани транспортни пакувања на јајца (член 53 став (1));
 - 8) става во промет трупови неразврстени и оценети по класи (членови 78 став (1) и 98 став (1));
 - 9) врши класирање, а не поседува лиценца или лиценцата му е одземена (член 83 став (1));
 - 10) врши класирање спротивно од одредбите на членови 87 став (1), 100 и 107 на овој закон;
 - 11) става во промет некласирани трупови (член 105 став (1));
 - 12) не изработува и доставува збирен записник (член 87 став (3));
 - 13) става во промет мед, матичен млеч, полен и прополис кои не ги исполнуваат пропишаните стандарди (член 114 ставови (1), (2), (3) и (4));
 - 14) става во промет производи од пчели со додатоци повеќе од дозволените (член 116 став (1));
 - 15) става во промет непакувани и неозначени производи од пчели (член 117 став (1));
 - 16) не составува дневен записник и не ги обележува соодветно примероците (член 126 став (5));
 - 17) употребува стартер култури, сирила и други специфични материи кои не задоволуваат пропишани барања во однос на квалитет и активност (член 130 став (1));
 - 18) користи регистрирана ознака на потекло, географска ознака или ознака на гарантиран традиционален специјалитет, спротивно на членот 150 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;
 - 19) користи регистрирана ознака на потекло, географската ознака или ознака за гарантиран традиционален специјалитет после поништувањето на решението (член 153 став (1));
 - 20) означува земјоделски или прехранбени производи спротивно од одредбите од членот 154 ставови (1), (2), (3) и (4) од овој закон и
 - 21) користи трговска марка спротивно од одредбите на членот 157 ставови (1), (2) и (3) од овој закон.
- (2) За сторен прекршок од ставот (1) на овој член на физичкото лице покрај глобата ќе му се изрече и посебна прекршочна мерка привремено одземање на земјоделските и прехранбените производи.

Член 174

Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице ако:

- 1) става во промет жита и ориз несоодветно пакувани (член 8 став (1));
- 2) декларацијата не ги содржи пропишаните податоци (член 8 став (4));
- 3) става во промет жита и ориз несоодветно означени и придружни со соодветна документација (член 9 ставови (1) и (2));
- 4) става во промет храна за животни која не е соодветно означена и придружена со соодветна документација (член 27 став 1);
- 5) става во промет свежо овошје и зеленчук кои не е соодветно означени во однос на нивната намена (член 36 став (3));
- 6) става во промет свежо овошје и зеленчук кои не се соодветно означени (член 40 ставови (1), (2), (3) и (4));

- 7) става во промет мешавини од различни производи спротивно од пропишаното (член 41);
- 8) става во промет несоодветно обележени пакувања (членови 54, 55, 56, 57 и 59);
- 9) не води евиденција и не архивира податоци (член 65);
- 10) води евиденција и архивирање спротивно на пропишаниот начин (член 65)
- 11) става во промет несоодветно означени производи од пчели (член 117 став (1));
- 12) не води и доставува евиденција, не архивира и не чува податоци за произведено и продадено млеко (член 133 став (1));
- 13) не води евиденција на пропишан начин и не ја доставува во пропишан рок (член 133 став (2)) и
- 14) не води дневна евиденција и не ја доставува во утврдениот рок (член 134 ставови (1) и (2)).

Член 175

(Прекршочна постапка и постапка за порамнување)

(1) Прекршочна постапка се води и се изрекува прекршочна санкција за прекршоците предвидени со овој закон пред надлежниот суд.

(2) Пред поднесување барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд, за прекршоците од членовите 169, 170, 171, 172, 173 и 174 на овој закон, државниот инспектор за земјоделство спроведува постапка на порамнување согласно со Законот за Државниот инспекторат за земјоделство и официјалните ветеринар спроведува постапка на порамнување согласно со Законот за ветеринарно здравство.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 176

(Подзаконски акти)

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 12 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Подзаконските акти од членот 164 ставови (2) и (9) на овој закон ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 177

(Акредитација)

(1) Овластените верификациски тела од членот 162 став (3) на овој закон се должни да се акредитираат во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Овластените верификациски тела од ставот (1) на овој член кои нема да се акредитираат ќе се бришат од Регистарот од членот 162 став (4) на овој закон.

Член 178

(Одложена примена)

Одредбите од членовите 159 и 160 на овој закон ќе се применуваат од денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија.

Член 179
(Влегување во сила)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а одредбите од Главата II дел 1 член 14 став (1) алинеја 3, дел 2 член 32 став (1) алинеја 3, делови 5, 6 и 7, 8 член 121 став (10) алинеја 3 и дел 9 член 138 став (2) алинеја 3 на овој закон ќе започнат да се применуваат од 2013 година.